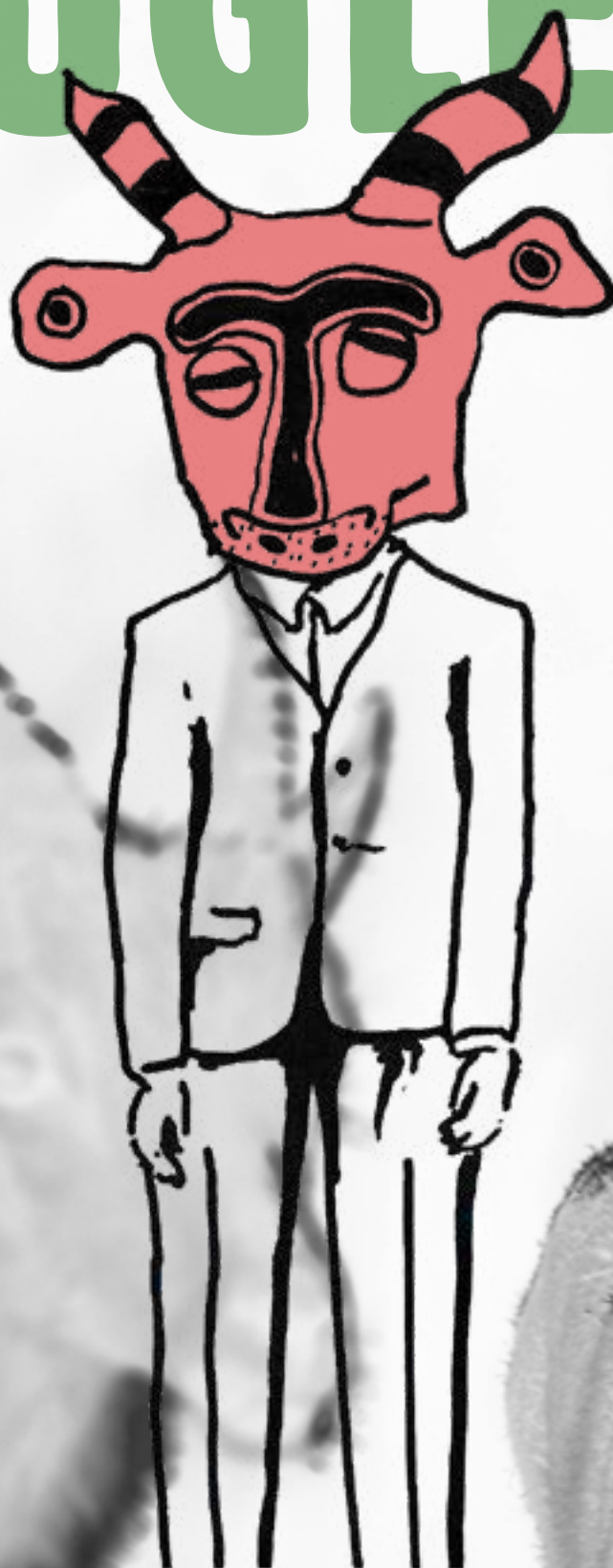

EUGLENA

PB-PP|B-37037
BELGIE(N)-BELGIQUE

JAAR
GANG **39**
NR. 3

LENTE 2019

DRIEMAANDELIJKS NATIONAAL TIJDSCHRIFT VAN JNM

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

EUGLENA

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kan je tijdens één van onze veertig zomerkampen in binnen- en buitenland dagenlang genieten met vrienden in de natuur. Kom zelf op ontdekking bij één van onze vijftig afdelingen in Vlaanderen en Brussel.

LID WORDEN

Om lid te worden surf je naar www.jnm.be/lidworden en vul je het inschrijvingsformulier in. Je krijgt betalingsinstructies per e-mail. Nieuwe leden betalen maar 5 euro.

LID BLIJVEN

Surf naar www.jnm.be en meld je aan.

Surf dan naar "mijn gegevens" (rechts bovenaan).

- 18 euro voor piep-, ini- & gewone leden, geboren in de jaren 1992 tot en met 2010
- 18 euro of 40 euro voor steunleden (je krijgt een abonnement op Euglena)
- 40 euro voor instellingen, bibliotheken, scholen ... (je krijgt een abonnement op Euglena + Kikker)

CONTACTEER ONS

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 45 afdelingen uren leesplezier te bezorgen. Vul je gemeente in bovenaan op jnm.be en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

Euglena is het driemaandelijks nationale tijdschrift van JNM. De artikels en foto's worden gemaakt door onze vrijwilligers. Dank aan alle schrijvers en fotografen! Vragen? Inzendingen? Eén adres: euglena@jnm.be!

Werkten mee aan dit nummer: Emma De Backer, Elise De Meulenaere, Jef Hendrix, Iris Van Cleuvenbergen, Jorn Van de Velde, Anton Vandevoorde, Linde Verlooy,

Vormgeving en illustraties: Elisa Palm

Foto voorpagina: Laura Van Acoleyen

INHOUDSTAFEL

3 voorwoord

AFDELING IN DE KIJKER

4 afdeling/ activiteit in de kijker

NATUUR

7 elfjes bestaan

8 cicaden in de Gentse graslanden

12 fotowedstrijd

BEHEER

19 zinkvioletjes en woestenijen

MILIEU

23 500 jaar protest

26 waarom we de groene gedachte maar beter wegslijten

AANKONDIGINGEN

31 natuurland trekt jeugd aan

34 open JNM: van droom naar realiteit

36 congreshoroscoop

38 hb kort

40 rvb kort

41 VOM's te huur

42 aankondigingen NWG

43 winkel

ACHTERKANT

Hang de achterflap aan je raam!
(concept: Anton Vandevoorde)

VOORWOORD

Wanneer ik terugdenk aan het vorige congres herinner ik me vooral dat moment tijdens de afbraak waarop me werd gevraagd: waarom heb je dat eigenlijk gedaan, bovo worden? Ik weet nog dat ik mijn schouders ophaalde en vervolgens minutenlang voor- en na-delen heb gemompeld. Maar waarom ik het nu écht deed – nee, dat was me niet helemaal duidelijk. Uiteraard zou het een enorme leerervaring zijn, dat wel. Ik ken weinig plekken waar je als vrijwilliger zoveel kan betekenen als bij de JNM. En als je dan merkt dat een organisatie waarvan je zoveel houdt stuurlaag dreigt te worden, dan is de stap natuurlijk snel gezet. Maar dat het zwaar zou worden en veel druk zou plaatsen op de schouders van een 23-jarige, daar was ik me ook pijnlijk bewust van. En hoe je het ook draait of keert, momenten waarop je wou dat alles anders was gelopen zijn er altijd.

Nu, een dikke 7 maand later, moet ik bekennen dat ik het antwoord op de vraag nog steeds even bijster ben als toen, die dag na het congres. Wat ik wel heb gemerkt is dat er iets beweegt onder de jongeren. Duizenden klimaat-spijelaars die maandenlang wekelijks op straat komen, geeft de overheid een duidelijk signaal dat er met deze generatie niet gespot kan worden. Als ik dan als bovo zie hoe JNM'ers telkens weer talrijk en vol overtuiging deel uitmaken van die massamobilisatie, kan ik niet anders dan trots zijn. Trots op onze leden, trots op wat we doen, trots op waar we voor staan, en stiekem ook een beetje trots op het feit dat ik – waarom ik die verantwoordelijkheid ook nam en kreeg – al deze fantastische, geëngageerde mensen mag vertegenwoordigen. Liefste klimaat-spijelaars, protesterende ouders, piepers en studenten: de toekomst is aan jullie! Met een beetje moeite (en heel misschien

wat burgerlijke ongehoorzaamheid, zo hier en daar) komt met die toekomst wel goed. En dat geldt ook voor de toekomst van JNM. Want wat de motivaties van onze bestuurders ook zijn, ik ben er zeker van dat ze het hart op de juiste plaats hebben. Anders zouden er wel JNM'ers zoals jullie durven opstaan en daar een stokje voor steken, zo gaat dat namelijk in onze JNM-democratie. In naam van die democratie zou ik jullie dan ook allemaal van harte willen uitnodigen om af te zakken naar het zomercongres om ook daar onze toekomst mee kleur te geven op de algemene vergadering. Je weet trouwens maar nooit, wie weet schuilt er diep vanbinnen ook wel een bovo in jou?

Veel groetjes
en tot op het congres!
Iris

Bondsvoorzitters Linde, Jorn en Iris nodigen jou met veel plezier

uit voor Iene Miene Mijn, het zomercongres van 2019.

Euh, whut, een congres? Hoor je het donderen in het verre Limburg? Een JNM congres is... feesten, vrienden terugzien, inhoudelijke sessies volgen, nieuwe dier- en plantensoorten ontdekken, zwoegen met pittige beheer-work-outs, mee beslissen over het verdere beleid van JNM, nieuwe plannen smeden voor het volgende jaar,... Kortom, alles wat JNM zo uniek en geweldig maakt op één hoop gesmeten, met al je vrienden erbij! Op een congres worden vriendschappen gesmeed en onvergetelijke ervaringen opgedaan.

Wil je nog meer weten over het verloop van Iene Miene Mijn, het volgende congres? Blader dan snel door naar de congreshoroscoop en kom het allemaal te weten....

Tot dan!
Jorn, Linde en Iris

AFDELING / ACTIE

JNM POEKEBEEK / ROODRUBBER

JNM is een geheel gemaakt uit verschillende kleine deeltjes. Zo heb je een hoofdbestuur en ook 32 actieve afdelingen waar kinderen en jongeren op verschillende manieren bezig zijn met natuur en milieu. zo zien we vaak prachtige beheerinitiatieven, natuurstudieactiviteiten en milieuacties opduiken in het Vlaamse en Brusselse landschap. In deze rubriek zetten we er zo telkens één in de kijker*.

Door Linde Verlooy
Met medewerking van Johannes
& Elisabeth Fraeyman, William
Hautekiet & Hannah Billiet

Hé daar Poekebeek (of mag ik jullie "Poekies" noemen?), hoe gaat het met jullie afdeling?

Johannes: Zo mag je ons zeker noemen en met onze afdeling gaat alles toppie! Veel afdelingen zagen ons als een 'dode afdeling', maar dat is verre van waar. We zijn een groeiende, actieve afdeling (vooral bij de piepers) die zeker tweewekelijks een activiteit heeft. Sinds enkele jaren staan we er met een stevige, hechte leidingsploeg. Naast onze afdeling proberen we steeds met zoveel mogelijk naar nationale activiteiten te gaan.

West-Vlaanderen heeft een coole traditie met de naam "Roodrubber", kunnen jullie ons uitleggen wat dat precies is en hoe het werkt?

Hannah: Roodrubber is toch wel ons trotsweekend in het jaar. Het is een werkweekend met alle afdelingen van de regio West-Vlaanderen, daar komen vaak heel veel gewone leden en ini's van

alle afdelingen naartoe. Samen met alle andere verenigingen zijn er dit jaar 95 mensen naar het weekend gekomen. We werkten er in een lokaal natuurgebied, De Gulke Putten. Daar werken we ieder jaar hard, zodat er prachtige heide kan groeien. 's Avonds slapen we samen in een gebouwtje vlak naast het gebied, we eten samen en houden leuke avondactiviteiten. De laatste avond is er traditiegetrouw een fuif voor de ini's waar ze lekker wild kunnen gaan.

Mag ik het samenvatten als een weekend vol beheer dat daarnaast ook heel goede teambuilding is, of ga ik dan kort door de bocht?

William: Dat klopt allemaal, maar je bent iets belangrijks vergeten: naar Roodrubber komen ook andere jeugdverenigingen uit West-Vlaanderen die met natuur bezig zijn, zoals de Kleine Torenvak en Natuurbelevers uit Tielt, de Stekkers uit Beernem en de Verrekijkers uit Lichtervelde. Zij doen ook activiteiten zoals JNM, maar we kunnen zeker nog veel van elkaar leren; dit jaar zorgden de Stekkers bijvoorbeeld voor een groot spel ter afwisseling van het harde werk. En het is natuurlijk ook gewoon heel leuk om allemaal nieuwe mensen te leren kennen, ook buiten de JNM! Sommigen kennen mekaar ondertussen heeeeel goed... ;)

Als andere regio's of provincies ook zo'n weekend zouden willen organiseren (in Brabant is er bijvoorbeeld een knotkaterweekend), wat zouden jullie hen dan meegeven als tip?

Foto: JNM Poekebeek

William: Een leuk gebouw/kampplaats vlakbij de werklocatie en goed contact met de beheerders van het gebied zijn natuurlijk heel belangrijk. Maar wat Roodrubber wel speciaal maakt, is dat er veel ini's aanwezig zijn. Ze zijn niet altijd de hardste werkers, maar ze zorgen wel voor een leuke sfeer en ze komen ieder jaar opnieuw. Niet alleen om te werken, maar ook om elkaar terug te zien! Mijn tip is dus om ini's op je weekend te krijgen. Dit kan je doen door iets extra te voorzien zoals een filmavond, gezelschapsspelletjes, een klein feestje op de laatste avond...

Ik heb nogal veel gefocust op Roodrubber, maar dat is uiteraard slechts een heel klein stukje van jullie werkjaar. Hadden jullie dit jaar een favoriete activiteit? Kunnen jullie daar wat meer over vertellen?

Johannes: We doen sinds vorig jaar een combikamp met afdeling Zottegem. Die is er gekomen omdat er te veel leiding meeging op kamp bij Poekebeek en te weinig piepers, daarom nodigden we afdeling Zottegem uit die met het omgekeerde probleem zat: te weinig leiding voor op kamp, maar te veel piepers. Zo ontstond het eerste Zottebeekcamp! Het was een legendarisch kamp vol romantiek en onvergetelijke momenten. Hierdoor doen we dit jaar een Zottebeek 2.0! Een absolute aanrader voor afdelingen

die geen afdelingskamp hebben: werk samen met een andere (kleinere) afdeling en het wordt gegarandeerd een zalig kamp!

Zijn er nog dingen die ik echt absoluut in de Euglena moet zetten voor jullie?

Elisabeth: Wat jullie nog moeten weten over Poekebeek? Dat is vrij simpel. We zijn gewoon een super coole afdeling :) We hebben, naar mijn mening, een zeer fijne leidingsploeg. Iedereen heeft zijn sterktepunt en die talenten worden echt wel ingezet in onze werking. Ook hebben we leuke piepers en ini's. We mogen dan wel een kleine afdeling zijn (zo klein nu ook weer niet, maar ook niet heel groot), toch we komen heel goed overeen en maken elke activiteit, vergadering, uitstap, whatever... heel gezellig. Dit vind ik een grote kracht van onze afdeling. Oh, wat er ook nog mega cool is: we hebben een nieuwe traditie... *tum tum tuuuuum* ...sinds vorig jaar organiseren wij een super-de-luxe spelletjesavond. Tonnen spelletjes, verse croques, lekkere drankjes en aangenaam gezelschap. Wat wil een mens nog meer? En efjes tussendoor, die gaat door op 30 maart en iedereen is welkom!

Bedankt Poekies!

door Jef Hendrix

ELFJES BESTAAN ECHT!

In het voorjaar heb ik een lange stok. Goed, dat moet ik misschien even kaderen. Insectenliefhebbers als ikzelf hebben de hele winter mistroostig binnen gezeten. Behalve wat verzamelde beestjes onder de bino bekijken, hebben we niet veel kunnen doen. Nu eindelijk het voorjaar weer begint, worden de insecten weer wakker. En dan volgen automatisch ook de entomologen. We halen onze netjes van onder het stof, blinken onze loupes op en trekken het veld in. Begin maart komt dat feest al een beetje op gang, maar je moet dan wel weten waar te zoeken. Bloemen zijn er nog weinig te vinden, maar sommige bomen zijn de eerste goede nectarbronnen van het voorjaar. Eerst komen de katjes van de hazelaar tevoorschijn. Later lokken wilgenkatjes en sleedoorns enorme hoeveelheden insecten. Beestjes uit een boom vissen is natuurlijk lastiger dan gewoon van een bloemetje, maar daar kunnen we wel een mouw aan passen. We zetten ons net gewoon op een lange uitschuifbare stok en vangen zo moeiteloos vliegen op enkele meters hoogte. Daarom heb ik dus een langere stok in het voorjaar. Je zat weer aan iets verkeerd te denken waarschijnlijk? (Al kan ik niet ontkennen dat ik ook een beetje opgewonden word van zo'n mooie bloeiende wilg)

Op het vlak van zweefvliegen is het voorjaar eerder sprookjesachtig. De eerste soorten die beginnen te vliegen zijn namelijk de elfjes (behalve dan de blinde bij en de snor-zweefvlieg, maar die spelen vals door te overwinteren als adult). Elfjes (*Melangyna*) zijn kleine, slanke zweefvliegjes. Ze zijn zwart met gele vlekken of banden of soms volledig zwart. De larven van deze vliegjes eten bladluizen. Doordat enkele soorten al verpoppen vóór de winter, kunnen ze in het vroege voorjaar al snel uitsluipen en beginnen rondvliegen. Dit in tegenstelling tot veel andere zweefvliegen, die als larve overwinteren, pas verpoppen in het voorjaar en dus later kunnen beginnen vliegen.

De allervroegste soort is het donker elfje (*M. quadrimaculata*). Dit beestje kan goed tegen de kou. Donkere elfjes worden al actief vanaf ongeveer 10°C. Zo lang ze een beetje zon krijgen, zijn ze content. In het vroege voorjaar zijn ze te vinden op katjes van hazelaar en zwarte els. Gewoonlijk vliegen ze in de buurt van naaldbomen, want daarop leven de larven. Het donker elfje heeft zijn naam niet gestolen. Mannetjes hebben een zwart achterlijf met slechts vier kleine gele vlekjes. De vrouwtjes zijn zelfs volledig zwart.

Iets later wordt het wilgenelfje (*M. lasiophthalma*) wakker. Wilgenelfjes zijn iets groter en kleurrijker, met drie paar gele vlekken op hun achterlijf. Ze zijn niet zo badass als de donkere elfjes, want ze kunnen minder goed tegen de kou. Ze worden pas actief op warmere voorjaarsdagen als het goed zonnig is. Op zo'n dagen zijn ze soms in grote aantallen te vinden op wilgen en sleedoorns. De larven van deze soort hebben een voorkeur voor loofbomen, zoals gewone esdoorn.

Het donker elfje en het wilgenelfje zijn de meest algemene elfjes die je in het voorjaar kan aantreffen. Daarnaast zijn er nog een aantal bijzondere soorten zoals het vroeg elfje (*M. barbifrons*), het Sachalin-elfje (*M. pavlovskyi*) en het zilveren elfje (*M. lucifera*). Maar die soorten ga ik jullie besparen, omdat je ze toch nauwelijks ziet (en omdat ik moe ben en de deadline ga missen). Als je je wat verdiept in zweefvliegen leer je ze wel kennen.

Zelf goesting om eens elfjes in het echt te zien? Pak een netje en ga eens kijken op een bloeiende struik.

Uit dit schrijfsel kunnen we twee belangrijke zaken concluderen: 'Tinkelbel en Legolas zijn zweefvliegen' en 'een lange stok, ik kan het aanraden!'

Foto's: Sandy Rae

CICADEN IN DE GENTSE GRASLANDEN

In de tijd waarin we leven groeit de wereldbevolking zeer snel, waardoor overal ter wereld open ruimte moet plaatsmaken voor bebouwing. Grijze vlekken van baksteen en beton verspreiden zich over de kaart. Steeds meer beseffen de bewoners van deze steenmassa's het belang van groen in de stad. Zowel omwille van esthetische redenen als een heleboel ecosysteemdiensten, wordt er steeds meer aandacht besteed aan parken, bomen, groene bermen en ander stadsgroen. Aangezien het nog een relatief nieuw onderwerp is, zijn er nog veel hiaten in het onderzoek naar die stadsnatuur. Voor mijn thesis heb ik de eer gehad om een van die gaten in de kennis te proberen dichten. Ik heb een jaar lang onderzoek gedaan rond stedelijke graslanden in Gent. Daarbij heb ik gefocust op de effecten van inzaaien op de plantengemeenschap en de geassocieerde biodiversiteit. In dit artikeltje probeer ik je in het kort door enkele interessante uitkomsten van mijn onderzoek te leiden. Ik beperk me daarbij tot het effect op fauna, omdat dat van de flora veel voorspelbaarder was.

CICADEN ALS INDICATOR

Uiteraard is het onbegonnen werk om alle diersoorten op een grasland te bekijken. Daarom heb ik een indicator-taxon uitgekozen. Dat is een specifieke soortgroep waarnaar gekeken wordt, om zo een idee te krijgen van de effecten op alle soortgroepen. Ik koos om daarvoor cicaden te gebruiken. Cicaden (Hemiptera: Auchenorrhyncha) zijn een vrij onbekende groep van insecten. Ze zijn verwant met de wantsen, maar verschillen ervan door hun lichaamsvorm met dakvormige vleugels en door het feit dat ze heel goede springers zijn. Velen onder jullie kennen wel de zangcicaden uit Zuid-Europa. Die grote beesten die verschrikkelijk veel lawaai kunnen maken. Je hebt ze zeker wel al eens gehoord. Maar minder mensen weten dat onze Noord-Europese graslanden ook vol cicaden zitten. Bij iedere stap die je zet springen tientallen van deze beestjes op zonder dat je het merkt. Ze kunnen namelijk belachelijk klein zijn en maken geen geluid zoals hun zuidelijke broertjes en zusjes. Het feit dat ze zo abundant aanwezig zijn in die graslanden is een handig kenmerk voor een goede bio-

indicator. Daarnaast zijn ze niet té mobiel, waardoor de soorten die je er vindt waarschijnlijk hun volledige levenscyclus op het grasland doorbrengen, zijn het allemaal primaire consumenten en bevatten ze de gehele range van specialisten tot generalisten. Een aantal goede redenen dus om cicaden als indicator te gebruiken, maar daarnaast heb ik het ook altijd coole beestjes gevonden en vond ik het een leuke uitdaging om ze eens te proberen determineren.

OP ZOEK NAAR CICADEN IN GENT

Voor het onderzoek heb ik twee weken lang door Gent gefietst van het ene naar het andere graslandje. Op 27 verschillende veldjes (16 ingezaaide en 11 spontane) in parken en bermen heb ik een vegetatie-opname gemaakt, een

bodemstaalgenomenen cicaden bemonsterd. Voor de cicaden maakte ik gebruik van een sleepnet, een stevig insecten-net, waarmee ik telkens honderd keer door de vegetatie sleepte. Ik haalde alle cicaden uit het net met een zuigexhauster – met je handen moet je dat niet proberen, want het zijn veel te goede springers – en bewaarde ze op ethanol. Terwijl ik op handen en knieën door de Gentse bermen kroop werd ik wel eens raar aangekeken. En wanneer ik in een park tegen een boom zat met een net over mijn hoofd en een zuigexhauster in mijn mond, leken de voorbijgangers zich wel eens af te vragen welke mysterieuze drug ik daar aan het gebruiken was. Maar al dat werk leverde me wel zo'n 2100 cicaden op, die ik allemaal onder de bino heb gestoken om ze op naam te brengen. Met het boek "The plant- and leafhoppers of Germany: identification key to all species" van Biedermann en Niedringhaus en met een beetje ervaring met insecten, is dat relatief goed te doen. Vaak is het wel wat prutswerk om de genitaliën te zien te krijgen, maar zoiets vind ik een toffe uitdaging. Uiteindelijk heb ik 37 verschillende soorten kunnen determineren. Om verbanden te vinden met de inzaai, heb ik allerlei statistische trucjes toegepast. Ik ga jullie die details hier besparen, maar als je geboeid bent door woorden als rarefaction en nestedness, moet je me maar eens naar mijn thesis vragen.

HET EFFECT VAN INZAAIEN

Effecten op plantensoortensamenstelling en -diversiteit waren redelijk voorspelbaar. Inzaaien zorgt voor een verhoogde diversiteit en een andere soortensamenstelling. De diversiteit per locatie (alfa-diversiteit) lag gemiddeld ongeveer 45% hoger op ingezaaide dan op spontane graslanden. Dat zie je op een grafiek van de plantendiversiteit. Maar op de cicaden was het effect minder goed te voorspellen. Verschillende patronen leken mogelijk. Door toevoeging van waardplanten en niches kon inzaaien een positief effect hebben op de cicaden-diversiteit. Langs de andere kant moeten bepaalde spontaan ontwikkelende plantensoorten misschien plaatsmaken voor andere, ingezaaide soorten, waardoor de waardplanten van bepaalde cicadensoorten die in de streek voorkomen niet meer aanwezig zijn. Als cicadensoorten, gebonden aan de ingezaaide soorten niet in de streek leven, zou dus de diversiteit afnemen. Uit een grafiek van de alfa-diversiteit lijkt op het eerste gezicht het positieve effect aanwezig te zijn, maar statistiek wees uit dat dat effect niet significant was. Bij in detail bekijken van de dataset bleek dat het de hogere diversiteit in ingezaaide graslanden lag aan het zeer hoog soortenaantal op slechts één van de ingezaaide locaties. Met andere woorden:

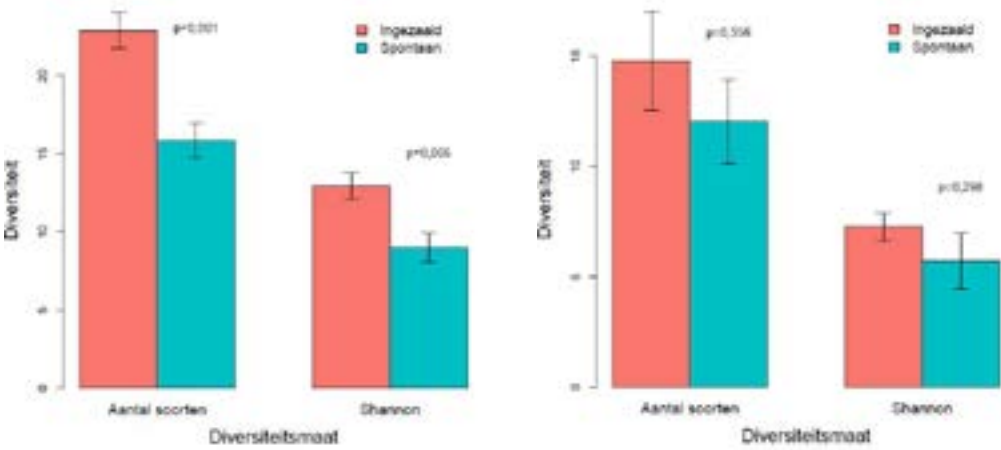

door Jef Hendrix

effecten van inzaaien op cicadendiversiteit waren min of meer afwezig. Hetzelfde bleek voor de cicadensoortensamenstelling: op ingezaaide graslanden waren geen andere soorten aanwezig dan op de spontane. Het leken dus redelijk saaie resultaten, maar mits wat denk- en studiewerk waren er heel interessante verbanden te leggen en conclusies te trekken.

STADSCICADEN: DISCUSSIE VAN DE RESULTATEN

Cicaden zijn sterk afhankelijk van planten. Ze leven van plantensappen, die ze met hun steeksnuittuit de bladeren of stengels zuigen. Sommige soorten zijn zeer kieskeurig en leven op slechts een enkele waardplant (monofaag). Aan de andere kant staan de soorten die van

Gemiddelde waarden voor het aantal plantensoorten en de Shannon-diversiteit per locatie. Voor ingezaaide locaties in het rood en voor spontane locaties in het blauw. De foutenvlaggen geven de standaardfout weer. Significanties van de verschillen tussen ingezaaid en spontaan (p-waarden), bekomen door een Welch Two-Sample T-test, worden telkens weergegeven boven de grafiek.

zeer veel verschillende plantensoorten leven (polyfaag). Daartussen zijn nog de oligofage soorten die enkele verschillende waardplanten hebben. Wanneer ik mijn data analyseerde, merkte ik dat bijna alle soorten die ik heb aangetroffen oligo- tot polyfaag waren. Ze zijn dus niet zo hard afhankelijk van bepaalde plantensoorten, wat het feit dat er geen of nauwelijks invloed is van de plantensoortensamenstelling op de cicadengemeenschap verklaart. Deze relatieve afwezigheid van specialisten is typisch voor stedelijke omgevingen en is ook al waargenomen bij andere soortgroepen, zoals zweefvliegen. Ze wordt waarschijnlijk grotendeels verklaard door instabiliteit en diversiteit op kleine schaal van stedelijke habitats. In steden spelen namelijk zeer veel niet-natuurlijke factoren. Verzegelde bodems, verstoring, bodemverontreiniging... Die zaken zijn in verschillende mate aanwezig op verschillende stedelijke

graslanden, waardoor al deze graslanden verschillende plantensoortensamenstelling krijgen. En aangezien die menselijke invloeden instabiel zijn en sterk kunnen veranderen, veranderen ook de groeiplaatsomstandigheden op vrij korte termijn. Deze zaken maken dat er geen stabiele omgevingen zijn voor specialistische soorten, waardoor generalisten dus de plak zwaaien.

Een andere opdeling in cicadensoorten is te maken op basis van vleugellengte. Er bestaan macroptere (langvleugelige) en brachyptere (kortvleugelige) soorten. Daarnaast zijn er dimorfe soorten, die zowel macroptere als brachyptere vormen hebben. De vleugellengte bepaalt hoe mobiel de soorten zijn. Macroptere

soorten kunnen soms grote afstanden vliegen, terwijl brachyptere vormen volledig moeten steunen op hun springkunsten om zich te verplaatsen. Uit mijn staalnames kwamen bijna uitsluitend macroptere exemplaren. Slechts enkele brachyptere vormen van dimorfe soorten kwam ik tegen. Dat blijkt een ander typisch kenmerk van stedelijke fauna. Vooral mobiele soorten koloniseren stedelijke habitats. Dat heeft te maken met de grote mate van versnippering en instabiliteit. Als soorten ver moeten reizen om een locatie te bereiken en vaak moeten verhuizen door de veranderingen, maken minder mobiele soorten niet veel kans. Ook dat werd al eerder gezien bij andere soortgroepen en verklaart het feit dat inzaaien weinig verandert aan de cicadensoortensamenstelling.

Uit mijn onderzoek komen dus geen negatieve effecten van inzaaien naar boven. Invloed op de cicadengemeenschap

is vrijwel onbestaande. De kans is groot dat dat voor de meeste soortgroepen geldt, aangezien ook in andere groepen vooral mobiele generalisten in steden voorkomen. Er blijken hieruit dus geen redenen om niet in te zaaien in stedelijke graslanden. Heel belangrijk is wel het woordje 'stedelijke'. In steden worden graslanden vaak om esthetische redenen ingezaaid. Het kan de omgeving aangenamer maken om in te wonen. Maar buiten steden spelen heel andere processen. Daar is esthetiek gewoonlijk niet het belangrijkste doel en komen meer specialistische en immobiele soorten voor. Die soorten kunnen wel negatieve invloeden ondervinden. Vandaar het belang van te beseffen dat dit onderzoek enkel voor stedelijke omgevingen geldt.

SOORTEN

Als extra luik in dit artikeltje bespreek ik nog kort enkele van de gevangen soorten. Veruit de meeste soorten in graslanden zijn Deltocephalinae een subfamilie van de familie van de dwergcicaden (Cicadellidae). Dit is een zeer diverse groep, waarbij het gewoonlijk nodig is om aan de genitaliën te prutsen om ze te determineren. Een soort uit deze groep, die zeer vaak en ook in hoge aantallen in graslanden te vinden is, is Zyginidia scutellaris. Dit is een zeer klein soortje (zo'n 3 mm lang) dat leeft op zeer veel verschillende grassoorten. Ook Arthaldeus pascuellus en Macrosteles sexnotatus leven van grassen en grasachtigen en zijn vaak zeer abundant.

Een andere familie is die van de spoorcicaden (Delphacidae). Deze zijn te herkennen aan de typische sporen aan hun achterpoten. Uit deze familie is Javesella pellucida heel vaak terug te vinden in graslanden, een andere soort soort leeft polyfaag op grassen. Ook Laodelphax striatella ving ik een aantal keer. Die soort is gemakkelijk te herkennen aan de zwarte vlek in de vleugel (in de top van de clavius). Een van de grootste soorten die heel regelmatig in onze graslanden terug te vinden is, is de groene rietcicade (Cicadella viridis). Deze soort wordt zo'n 7,5 mm groot (gigantisch toch?) en leeft waarschijnlijk vooral op cypergrassen. Ook bekend is Philaenus spumarius, het zogenaamde schuimbeestje. Deze heeft zeer veel verschillende kleurvormen, maar is vrij herkenbaar aan de vorm. Opvallend bij soorten is de nimf (onvolwassen cicade), die in een propje schuim leeft. Je hebt dat vast al wel eens gezien. Het lijkt een klodder speeksel op een plant. Omdat er zo weinig mensen naar cicaden kijken, is er regelmatig iets leuks te ontdekken. Zo zijn er tijdens mijn onderzoek

enkele bijzondere soorten naar boven gekomen. Een eerste was Circulifer haematocephalus. Dit is een eerder zuidelijke soort. Een vrouwtje dat ik vond in de Blaarmeersen was de noordelijkste waarneming van de soort en de eerste voor de Benelux. Dat zo'n zuidelijke en warmteminnende soort voorkomt in stedelijke omgevingen is niet zo abnormaal. Temperaturen in steden liggen namelijk gemiddeld hoger dan erbuiten. Dat wordt het stedelijk hitte-eilandeffect genoemd. Een ander voorbeeld van zo'n warmteminnende soort is Tettigometra viridis. Die soort kwam ik op verschillende locaties, verspreid over Gent, tegen. Ook deze was nog niet zo noordelijk bekend, maar aangezien ik ze vrij veel heb aangetroffen, is ze zeer waarschijnlijk ook nog in andere Belgische en Nederlandse steden te vinden. Na mijn onderzoek ben ik nog verder blijven doen met cicaden. Onder andere in de Bourgoyen ben ik regelmatig gaan vangen. Daar stootte ik op een heel leuk soortje: Macrosteles sardus. Ook deze soort was nog niet bekend uit de Benelux. In onder andere Duitsland was de soort gevonden op vochtige plaatsen langs oevers, maar van de ecologie en waardplant van de soort was nog nauwelijks iets bekend. Ik vond enkele exemplaren op harig wilgenroosje (Epilobium hirsutum). Mogelijk een indicatie van de waardplant? Naar aanleiding van mijn vondst, is men in Nederland ook op harig wilgenroosje op zoek gegaan. En wat bleek? Tientallen M. sardus sprongen er lustig in het rond. Zo vond ik dus niet enkel een nieuwe soort voor ons land, maar ook een eerste aanwijzing naar de waardplant van een soort met een onbekende ecologie. Dergelijke ontdekkingen houden de natuurstudie boeiend! Wil je meer weten over cicaden of over mijn onderzoek? Spreek me zeker eens aan of trek met me mee op cicadenexcursie. Ik geef met veel plezier meer uitleg!

BERTRAM

Bertram is het tijdschrift van de Natuurstudiewerkgroep van JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu). De Natuurstudiewerkgroep verenigt JNM'ers die bezig zijn met natuurstudie, door weekendjes, excursies en soirées te organiseren en hoogstaande activiteiten bij de afdelingen te stimuleren en te ondersteunen.

De Bertram richt zich naar alle jongeren met een passie voor het op naam brengen van fauna en/of flora.

Het verschijnt enkele malen per jaar (enkel digitaal) en is terug te vinden op jnm.be/nwg. Daar kan je ook inschrijven om elke editie in je mailbox te ontvangen.

Contact: natuur@jnm.be of natuur.redacteur@jnm.be

In de zevenden hemel - Paulien Vanhauwere

Hoornaar-Jonas_Bil

Schattig Geelbuikvuurpadje - Michiel Bardyn

Hii_m Lucas_EwoutDeVos

libel zwart-wit - Emma De Maegdt

Bieszczady Hills - Michiel Bardyn

Lichtjes Van De Stad - Lore De Vreese

FAUNA MACRO

door Willem Van Echelpoel

FOTOWEDSTRIJD

Dag liefste werkmieren! Jullie waren wederom geweldig: we telden maar liefst 256 inzendingen en meer dan 70 stemmen, wat van deze editie van de fotografiewedstrijd weer een stevig succes maakt! Wat ons nog rest te zeggen, is enkel dit: geniet van de prachtige foto's!

Hieronder vind je nog eens alle geselecteerde foto's (zoals ze te zien waren op de kerstfuif), waarbij je kan zien welke twee op de ereplaatsen belandden door jullie stemmen op de kerstfuif. Een dikke merci aan iedereen die deelnam of zijn stem uitbracht! Blijf zo enthousiast fotograferen, jullie zijn helden!

Nog eens een extra dikke proficiat aan de winnaars: Michiel Bardyn, Cyr Mestdagh, Ewout De Vos, Wannes Van Daele, Emma De Maegdt, Nel D'haenekint, Renée Lejeune, Manu Janssens en Jonas Bil!

Hebben de fotografeekriebels jou ook te pakken? Smelt je helemaal bij het zien van deze foto's? Of word je net helemaal

ABSTRACT

Fading - Ewout De Vos

Dromen - Manu Janssens

Ik kies voor kiezen - Jana Demunster

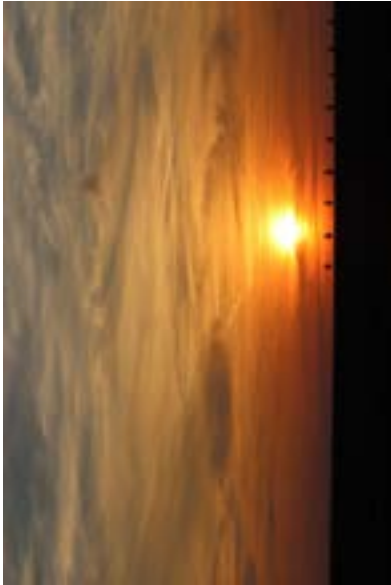

De boom verschaalt, terwijl het blad warmte uitstraalt - Laura Van Acoleyen

LANDSCHAP

Laatste zonnespiegeling - Nel D'haenekint

De Zon En De Zeven Boompjes - Lotte Rhode

Naamloos - LoreDeVreese

Bovist- Nel D' haenekint

Tunnel Fungi - Michiel Bardyn

Herfst - Cyr Mestdagh

FLORA FUNGI

Winterse Varen - Renée Lejeune

Fungi - Laura Van Acoleyen

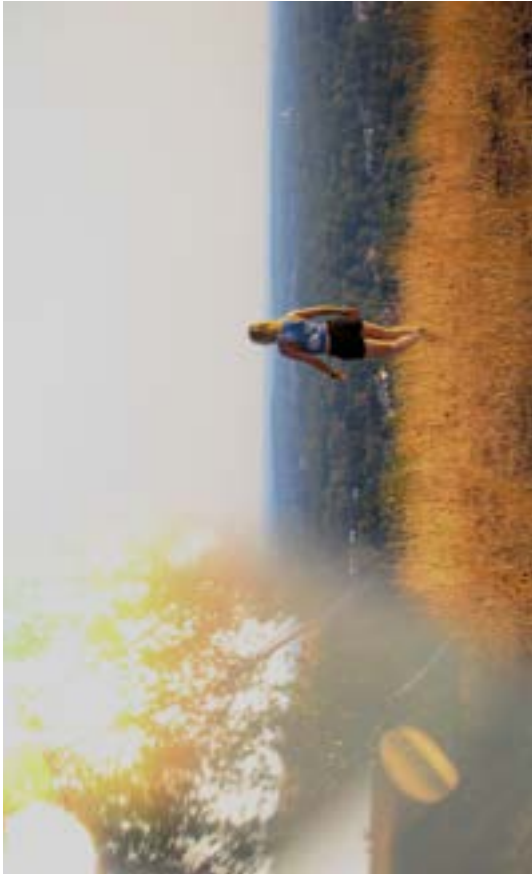
Tatra Peaks - Michiel Bardyn

We Are JNM - Ewout De Vos

PROMO

Fien Mens - Jonas Bil

Tryhards - Axel Hayerick

Grumpy - Ewout De Vos

What a surprise, seeing this capricorn family in the sunrise - Laura Van Acoleyen

Aalscholver Bezetting - Lotte Rohde

FAUNA TELE

Plezier in het ochtendzand - WannesVanDaele

De schreeuw - Emma De Maegdt

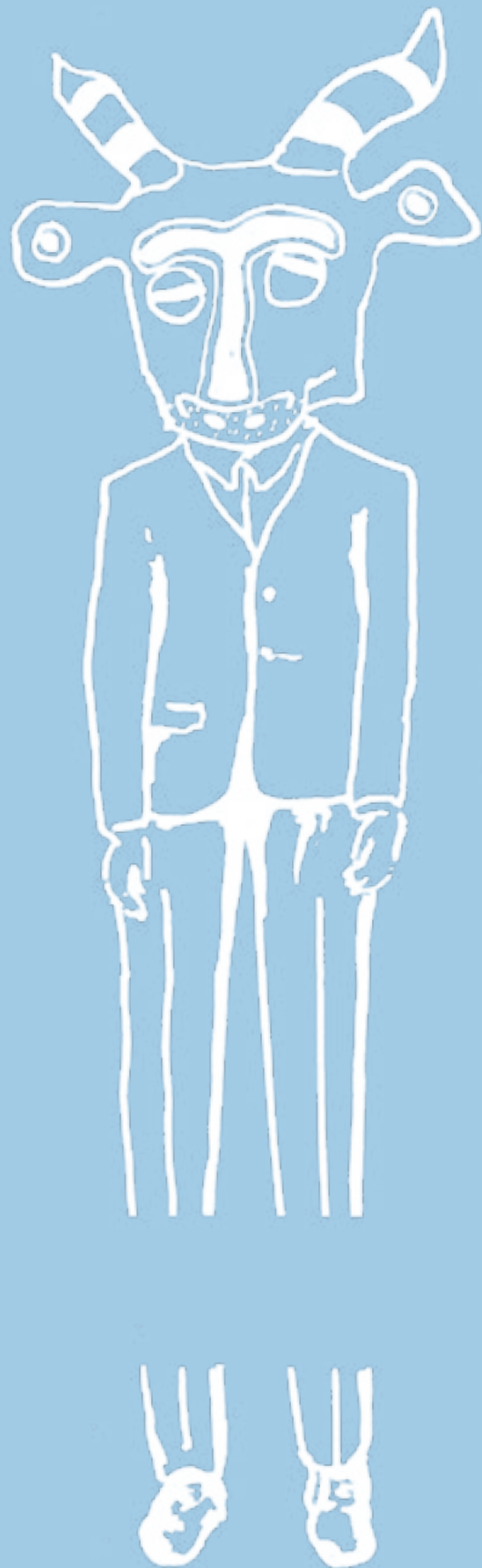
Wild Spirits - Emma De Maegdt

Watching - Ewout De Vos

Morinellege - Cyr Mestdagh

N A T U R B E H E E R

ZINKVIOOLTJES EN WOESTENIJEN

OVER DE (MOGELIJKE) NATUURWAARDE VAN ONZE INDUSTRIETERREINEN

Stel je voor, je staat aan de rand van een groot industrieterrein. Dat kan alles zijn. Wat zie je? Een grote mijnterril, die boven ons allemaal uittorent? Een rangeerstation, klaar om een volgende wagon de wereld in te sturen? Een fabriek, waarvan de schoorstenen nog steeds rommel uitspuwen? Een stort, waar materiaalresten gedumpt worden? Misschien wel. Maar zie je ook de toekomst? Zie je wat kan zijn? Deze gebieden vertonen nu geen natuurwaarde, maar wat niet is, kan nog komen. En hoe dat komt, zal ik jullie in dit artikel uitleggen.

BRUINE VELDEN EN VERONTREINIGING

Industrieën komen en gaan, fabrieken raken in onbruik en terreinen overwoekeren langzaam aan. Iedereen die wel eens door ons Belgenlandje cruist, kent ze wel: de verlaten industrieterreinen, wachtend op een nieuwe toekomst. Het probleem is echter dat deze gebieden moeilijk een toekomst te bieden is, omdat ze vaak verontreinigd zijn. Deze oude industriegebieden noemt met regelmatig brownfields en de eerste vraag die iemand die hiermee aan de slag wil gaan zich stelt, is: "hoe erg is het?". Dat kan namelijk sterk variëren, afhankelijk van de situatie. Zo zijn er gebieden waarvan de bodems maar door enkele gespecialiseerde bedrijven in de wereld weer een beetje proper

door Jorn Van de Velde

gemaakt kunnen worden, maar er zijn er ook die er veel minder erg aan toe zijn. Wanneer men over brownfields spreekt, is een typische verontreiniging een mengsel van olie en daarvan afgeleide stoffen, door lekkages, veelvuldig gebruik... Dit is ongelooflijk slecht voor de gezondheid en kan zich nog eens verplaatsen met het grondwater. Heel anders, maar van hetzelfde kaliber, zijn zware metalen. Deze zijn vaak giftig en wil je vermijden. In Vlaanderen zijn er verschillende hotspots, maar het klassieke voorbeeld zijn de noordelijke kempen, waar enkele metaalverwerkende bedrijven jarenlang voor uitstoot zorgden. Op enkele plaatsen mag je nog steeds geen groenten kweken in je tuin! Minder erg, maar nog steeds lastig, zijn semi-natuurlijke materialen die geen giftige stoffen bevatten, maar nog steeds

Foto: Friedrich Holtz

voorbeeld hiervan is Lommel-Sahara, dat ondertussen al beter is, maar ooit door zink uit een naburige fabriek helemaal dor was (vandaar de naam!).

NIEUWELINGEN

Op deze gebieden kunnen niet alleen soorten voorkomen die elders amper een thuisbasis vinden, ze kan ook de vindplaats zijn van dappere nieuwkomers. Door de klimaatverandering zijn er helaas meer en meer soorten die noordwaarts komen. De oorspronkelijke habitat van deze soorten is echter sterk verschillend van wat ze hier kunnen vinden. Wie denkt aan insecten uit het zuiden van Frankrijk, beeldt zich gemakkelijk ook de rotsen in waar ze graag op zonnen. En de mooie bloemen die daartussen staan. Waar vinden die hier hun stekje?

dik in de weg kunnen zitten. Denk aan steenpuin, meer gangbare metalen... Daarnaast kan het ook zijn dat de bodem niet verontreinigd is, maar door jarenlang gebruik wel helemaal overhoop geraakt is. Denk aan plaatsen die afgegraven zijn, dan weer gevuld, dan weer afgegraven. Zo'n onnatuurlijke bodems komen tegenwoordig zoveel voor dat in bodemclassificatiesystemen (jaja, die bestaan!) ook al ruimte is voor 'antropogene' (door de mens gemaakte) bodems.

DE NATUUR PAST ZICH AAN

Ieder diertje z'n pleziertje' is een gezegde dat voor veel JNM'ers opgaat, maar ook voor de dieren en de planten zelf. Life finds a way, zelfs als die weg door een verontreinigde bodem gaat. Een schoolvoorbeeld van hoe planten hiermee om kunnen gaan is het zinkviooltje (*Viola lutea* subsp. *calaminaria*). Deze plant groeit, zoals de naam het aangeeft, het liefst op zinkhoudende bodems. Hoewel je op JNM-feestjes wel eens zou kunnen denken dat 'Rage Against the Machine' die prijs mag winnen, is zink in Vlaanderen een van de meest voorkomende zware metalen, en dit viooltje heeft niets liever. Dat is handig voor de verschillende vlinders die dit viooltje als hun waardplant verkiezen, want dan kunnen ze zelfs in omgevingen waar weinig anders kan groeien. Een

Wel, zoals je kan vermoeden, kunnen industriegebieden hier een belangrijke rol in spelen. Een typisch voorbeeld van deze nieuwe soorten zijn enkele zuiderse sprinkhanen, die hun toekomst gevonden hebben langs de Belgische spoorwegen. Onze spoorwegen vormen een uitgebreid netwerk van stenen en metaal, die goed opwarmen in de zon. Ideaal voor beestjes die gewend zijn aan de zuiderse warmte. Zo zijn er sinds enkele jaren 's zomers geregeld excursies langs spoorwegen (met toestemming, uiteraard) om uit te zoeken of er geen nieuwe sprinkhaansoorten opduiken. Hetzelfde geldt voor andere locaties waar veel steenafval te vinden is: ook de Limburgse en Waalse mijnterrils zijn hotspots voor soorten die je hier niet meteen dacht te vinden. Het blijft interessant om hier te zoeken, want nieuwe klimaatsoorten kunnen blijven opduiken.

Dat geldt ook voor planten. Zo zouden er in het stadspark van Aalst wel eens orchideeën durven bloeien die in Vlaanderen amper voorkomen. Waarom? Dit park was vroeger een stort waar ook

veel steenafval eindigde. Deze orchideeën, die gewend zijn aan een stenige ondergrond, appreciëren de combinatie van een dun laagje aarde en wat stenen best wel. Al heb ik me ook laten vertellen dat daar wat oude bussen onder de grond zouden liggen...

EN HET BEHEER?

Maar wat doen we nu met deze kennis? Wel, het is simpel: durf je te laten verrassen. Denk bij een industriegebied niet 'ieuw, wat een woestenij', maar denk: 'wat zou hier kunnen komen'. Durf op avontuur te gaan, het gebied te verkennen, en wie weet stoot je op soorten die je niet had durven verwachten. Maar besef dan ook dat we zorg moeten dragen voor deze soorten. Het op dit soort terreinen behouden waarvan de 'vreemde' soorten houden is, een afweging, die goed gemaakt moet worden. Kan je iets creëren waar ook 'normale' soorten veel aan hebben? Of wil je echt goed doen voor de nieuwe soorten? En wat moet je dan doen? Dat zijn geen evidente vragen, die nu nog niet allemaal beantwoord zijn.

En wat dan met de gronden die te vervuild zijn? Ook hier kan toch nog iets opduiken. Of we moeten nadenken over de lange termijn: niet enkel over wat nu is en hoe we het afval weg krijgen, maar ook over wat er daarna kan gebeuren: welke natuur zou hier zijn plaats kunnen krijgen? Want natuur, dat is uiteindelijk wat we willen.

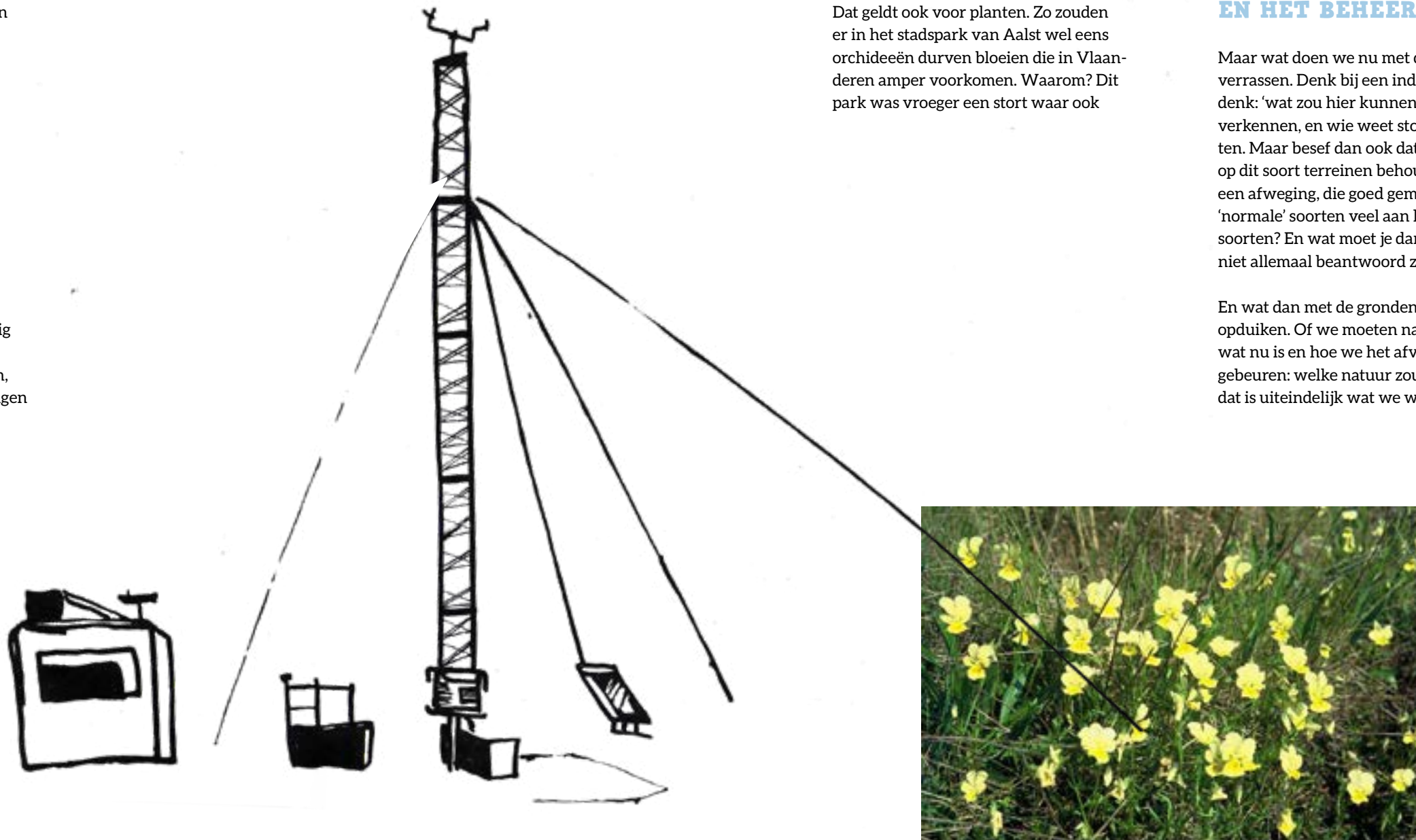

Foto: Friedrich Holtz

M I L I E U

500 JAAR PROTEST

Na een half jaar aan de andere kant van de Atlantische Oceaan, probeer ik het reine te komen met de lange-afstandsvluchten door zoveel mogelijk mensen te vertellen over wat ik geleerd heb tijdens mijn verblijf op Turtle Island (Noord-Amerika). In twee schrijfsels blik ik terug op mijn tijd in Canada, waar ik studeerde aan Dalhousie University in Halifax (K'jipuktuk) en waar ik de ongelooflijke ervaring had om samen met Mi'kmaq en geallieerde 'settlers' mij in te spannen tegen nieuwe gasinfrastructuur op 'unceded and unsurrendered' territorium en voor Inheemse rechten in het algemeen.

Na 500 jaar van genocide, assimilatie (culturele genocide), racisme, diefstal en verkrachting, zegt Dale Poulette mij trots: "We zijn hier nog altijd. Ze zijn nog niet van ons af." Dale, een goedgebouwde Mi'kmaw dertiger kampeert al twee jaar aan de Shubenacadie, een getijdenrivier in het hart van Nova Scotia. Hij blokkeert met het 'Treaty Truckhouse' de weg naar de rivier, waar Alta Gas 1,3 miljoen kubieke meter zout wil dumpen om twaalf kilometer verder een ondergrondse grot te creëren voor gasopslag.

Die installatie zou de eerste stap kunnen betekenen naar een (gedeeltelijke) opheffing van het fracking moratorium in Nova Scotia, maar dat is niet de enige reden waarom de waterbeschermers zich verzetten tegen Alton Natural Gas Storage. Het gedumpte zout bedreigt het belangrijke ecosysteem van de Shubenacadie. Daarbovenop is het milieueffectenrapport onvolledig; de Mi'kmaq vissers vangen meer vissoorten dan de Dalhousie expert voor Alta Gas heeft

Tekst en afbeeldingen door
Anton Vandevoorde

gerapporteerd en er zijn lacunes in de testresultaten voor de Gestreepte Baars. Alsof dat alles nog niet genoeg is, is er het gevaar voor instorting, explosies en lekken en dus voor vervuiling van het grondwater van de lokale bewoners en van de nabijgelegen Indianenreservaten. De testgrotten kenden alvast heel wat problemen. Dit alles gebeurt op 'unceded and unsurrendered' Mi'kmaq territorium zonder betekenisvolle consultatie met de lokale bewoners, wat nochtans een vereiste is van de VN Verklaring voor de Rechten van Inheemse Volken (UNDRIP).

Dorene Bernard, een grass-roots grootmoeder, hoorde voor het eerst over het project toen ze op een middag langs een bos reed dat gekapt werd om een pijplijn aan te leggen. Alta Gas was al sinds 2006 in de weer met vergunningen en 'consultatie' voor het project, maar slechts in 2014 kwam het protest op gang via een actie van de grass-roots grootmoeders. De jarenlange 'consultatie' van Alta Gas had enkel plaatsgevonden met enkele topstukken van de KMKNO, niet met de lokale bevolking. Sindsdien zijn de lokale groepen (tribal bands) uit de door de overheid gefinancierde organisatie gestapt, maar Alta Gas blijft beweren dat ze voldaan hebben aan de vereiste 'free prior and informed consent.'

Problemen met vertegenwoordiging komen overal in Canada voor. Onder de racistische Indian Act van 1876 werd het chief-systeem geformaliseerd naar Westers model. Nu zijn de Indian Act Chiefs (hiernaast hebben sommige groepen nog 'hereditary chiefs') in veel gevallen beroepspolitici geworden. Ze worden betaald door de koloniale overheid en worden zo aan het lijntje gehouden. Daarnaast worden ze vaak in onderhandelingen gelokt om oude verdragen te heronderhandelen. Komen ze tot een vergelijk, dan moeten ze de onderhandelingskosten niet helemaal terugbetalen, maar de kosten zijn vaak zo hoog opgelopen dat een groot deel van de schamele compensatie voor hun verloren land alsnog wordt opgesoupeerd. Het verlies van land betekent niet alleen het verlies van eigendom, maar vooral ook het verlies van een connectie met een cultuur en een manier van leven, wat hen nog verder de armoede induwt.

Ook de nieuwe wetgeving van Trudeau die onderhandeld wordt en de Indian Act moet vervangen, blijkt meer van hetzelfde te zijn. Jeremy Schmidt toonde in zijn bekroonde doctoraat aan hoe het bureaucratische proces nog altijd leidt tot de omvorming van Inheemse landen tot privaat eigendom, een concept dat in zijn Westerse betekenis niet bestaat voor de volkeren van Turtle Island. Trudeau's lippen mogen dan druipen van woorden als 'partnership' en 'reconciliation', op het einde van de dag is de nieuwe politiek nauwelijks beter dan die van Harper, maar hij zit wel in een mooier jasje. De natie-tot-natie relatie is ver zoek.

Verzet is niets nieuws voor gekoloniseerde volkeren. Enkel door jarenlang protest krijgen de rechten van Inheemse volkeren iets van erkenning. Het Treaty Truckhouse dankt zijn naam en bestaan aan een verdrag uit 1752, een van de zogenaamde 'Peace and Friendship Treaties', die gesloten werden op een moment dat er wel degelijk nog een natie-tot-natie relatie was met wederzijds begrip – nu worden ze vaak enkel geïnterpreteerd uit Westers perspectief.

In het verdrag uit 1752 staat, naast de vis- en jaagrechten, het recht om een Truckhouse langs de rivier op te richten waar zij dit nodig achten. Het hoogerechtshof erkent dit verdrag en deze rechten van de Mi'kmaq, ook al doen de regering en veel van de lagere gerechtshoven dat niet. Dale verklaarde daarover: "100 jaar geleden zouden ze dit verdrag niet gerespecteerd hebben, 50 jaar geleden zouden ze dit niet gerespecteerd hebben, 10 jaar geleden zouden ze dit niet gerespecteerd hebben, maar nu, dankzij de strijd van al die mensen, dankzij South Dakota tot OKA tot Burnt Church tot Rexton tot hier, dankzij al die mensen hun engagement, hun strijd en opoffering, [...] nu moeten de regering en politie dit respecteren."

Dorene's verontwaardiging en die van de andere grootmoeders over de Alton Natural Gas Caverns, die stiekem al jaren onderweg waren en die de omgeving waarop de Mi'kmaq fysiek en spiritueel afhankelijk zijn grondig kunnen beschadigen, groeide snel uit tot een permanent protest op de rivierbedding en protestacties langs de nabijgelegen snelweg. In 2017 werd het oorspronkelijke Truckhouse uit

"It is agreed that the said Tribe of Indians shall not be hindered from, but have free liberty of hunting en Fischin as usual: and that if they shal think a Truckhouse needful at the River Chibenaccadie or any other place of their resort, they shall have the same built and proper Merchandize lodged therein, to be Exchanged for what the indians shall have to dispose of, and that in the mean time the said Indans shall have free liberty to bring for Sale to Halifax or any other Settlement within this Province, skins, feathers, fowl, fish or any other thing they shall have to sell, where they shall have liberty to dispose thereof to the best Advantage."

2014 vervangen door een ingenieus lemen huisje, dat ook 's winters bemand kan blijven. Het lemen gebouw ging in nog geen week over van plan naar werkelijkheid dankzij een "ongelooflijke golf van solidariteit van de bondgenoten". Wanneer je spreekt met mensen die er toen bij waren, druipt het ongeloof er nog altijd af. "De ene dag had iemand het idee en de volgende dag gingen we al met een camionette om strobalen", vertelde Robin Tress, vrijwilligerscoördinator bij The Council of Canadians. "Iedereen kwam helpen, pas achteraf deden we een crowdfunding om de kosten terug te betalen aan zij die hadden voorgesloten." Ondertussen heeft het kamp een moestuin en wordt het ook gebruikt voor gemeenschapseducatie, ceremonies en andere activiteiten.

Door de combinatie van de blokkade en juridische actie, is Alta Gas gedwongen om de datum van ingebruikname alweer enkele jaren vooruit te schuiven. Ondertussen verlopen de vergunningen en moeten er verlengingen worden aangevraagd, wat dan weer een opportuniteit is om de problemen met het project nogmaals aan te kaarten. Het ene uitstel na het andere doet de hoop reizen dat uitstel uiteindelijk afstel wordt. Zo ging het bij Keystone XL, hopelijk kan het hier ook.

Volgende Euglena meer over het gedachtegoed achter deze protesten, over spiritualiteit en over wat wij als JNM nog kunnen leren van een dergelijke holistische kijk.

¹ De Mi'kmaq zijn het inheemse volk (First Nation) die leven in ruwweg Nova-Scotia, New-Brunswick en Prince-Edward Island

² Land dat nooit officieel is overgedragen aan de 'settlers'. Wil je meer weten over wat dit precies betekent. TheNewYorker publiceerde hier onlangs nog een artikel over getiteld "Canada's Impossible Acknowledgment."

³ 'Kwilmu'kw Maw-klusuaqn Negotiation Office' is opgericht om "historische en huidige onevenwichtigheden in de relatie tussen Mi'kmaq en niet-Mi'kmaq in Nova Scotia aan te kaarten en [om] de basis voor een verbeterde Mi'kmaq levenskwaliteit in veiligheid te stellen" (<http://mikmaqrights.com>) en bestaat voornamelijk uit de Indian Act Chiefs (zie verder).

⁴ De conservatieve Stephen Harper was de vorige president van Canada en schroefde heel wat milieuwetgeving en Inheemse rechten terug.

⁵ Een natie tot natie relatie is een relatie tussen twee gelijkwaardige soevereine volkeren. Dit staat in contrast tot met een relatie tussen een machthebber en zijn ondergeschikte.

⁶ Dakota Access Pipeline-protesten, vlakbij Standing Rock, de route van de pijplijn is bijna identiek aan die van Keystone XL Pipeline, dat in 2015 door Obama werd tegengehouden

⁷ Gewelddadige standoff tussen betogers en het Canadese leger in Quebec nadat Mohawk territorium plaats moest ruimen voor een golfveld

⁸ Dispuut over Mi'kmaq visrechten voor kreeft in Nova Scotia en New Brunswick

⁹ Verzet tegen fracking in New Brunswick

WAAROM WE DE GROENE GEDACHTE MAAR BETER GEWOON WEGSMIJTEN

Het klimaatdebat is ontploft. En terecht. Op het moment dat ik dit schrijf is er de afgelopen twee maanden een recordopkomst aan mensen op straat voor het klimaat. 65 000 op Claim the Climate. 35 000 spijbelende scholieren. 70 000 op Rise for Climate. Gelukkig was het elke keer stralend weer, anders zou het wel eens een triestige opkomst kunnen geweest zijn. Of nee, wacht... [knipoog]. Tel je dat allemaal samen, kom je bijna aan 200 000. Best een impressionant getal.

De toewijding waarmee mensen op straat blijven komen is hartverwarmend, de reactie van de politiek wat minder, toch op het moment dat ik dit aan het schrijven ben. Van het 'hou het haalbaar'-ecorealisme tot de 'ik voel me gesterkt in mijn beleid'-toejuicing, het is allemaal even teleurstellend, zelfs op het randje van lachwekkend. Het vertrek van één van de vier klimaatministers zou een aanzet moeten geweest zijn om het huidige (gebrek aan) klimaatbeleid eens grondig te herzien. Dat gebeurt niet. De regering wringt zich in allerlei bochten om het maar niet over de olifant in de kamer te hebben, een beter klimaatbeleid. Verrassend? Niet echt. En misschien is dat zelfs niet zo erg. Zo'n reacties maken ons allemaal nog wat kwader. En ik denk dat we allemaal wel nog wat kwader kunnen worden. Dat houdt ons wakker. Steeds een stapje dichterbij een revolutie. Of het effectief tot een revolutie komt, weet ik niet, maar wat ik wel weet, is dat er nu een bal is beginnen rollen die niet meer zal stoppen. Deze keer zijn we echt vertrokken. De vraag is, waar gaat de bal naartoe?

Goed, het debat wordt dus eindelijk serieus genomen. Maar is dat wel eigenlijk zo? De headlines die verschijnen en de vragen die journalisten stellen, geven het gevoel alsof we er nog maar net achter zijn gekomen dat klimaatverandering bestaat. Er worden vragen gesteld die 30 jaar geleden ook al werden gesteld. Absurd genoeg krijgen klimaatontkenners ook ineens een forum. Alsof hun mening er iets toe doet, we hebben het hier over wetenschappelijke feiten. Maar daar wil ik het eigenlijk niet over hebben, want wat mij het meeste opvalt, zijn de oplossingen die worden aangereikt. Dit zijn geen ad random maatregelen die uit de losse pols op tafel worden gesmeten, deze zijn deel van een groter geheel. De heersende groene gedachte oftewel het 'duurzame discours'. En die, beste lezer, neem ik met plezier even onder de loep. Heb ik nog je aandacht? Blijf dan nog even, want het belooft een interessante rit te worden.

HET DUURZAME DISCOURS ONDER DE LOEP GENOMEN

Foto's: François Dvorak

moderner en sneller. Idealiter moeten we ons zelfs niet meer verplaatsen. Met de opkomende digitalisering kunnen we allemaal van thuis uit werken en shoppen. En als we al buiten komen, kunnen we ons vervoermiddel delen met anderen, daar bestaan al heel wat handige apps voor. Kortom, de stad krijgt een groene make-over en 'duurzame mobiliteit' doet haar intrede. Geweldig, toch?

DE HEILIGE PARTICIPATIANUS EN DE HETE PATAT

Mocht het echt zo geweldig zijn, had ik de vraag wellicht niet gesteld. Dus wat is het probleem dan? Om te beginnen worden deze oplossingen gedomineerd door een grote portie technologisch determinisme. Het uitgangspunt is dat techno-

door Emma De Backer

logie alles wel zal oplossen. Maar is het ook geen tijd voor sociale en politieke innovaties in plaats van ons blind te staren op technologische innovaties? Ik denk dat ons huidige democratisch systeem ook wel aan wat innovatie toe is. Neem nu onze Heilige Participatianus. Plak het woord participatie bij eender welk idee en het wordt gegarandeerd een succes. Het is nog een hipper woord geworden dan 'duurzaam'. Maar is het zijn naam wel waardig in dit debat? Betekent meer participatie automatisch meer macht? Het is één ding om iedereen rond de tafel te krijgen om samen na te denken over beleid, het is nog iets anders om elke stem effectief serieus te nemen. In de praktijk komt het er nog steeds op neer dat er een dominante groep is die zijn belangen doorgedruwd krijgt ten koste van de gedomineerde groep.

Er wordt op zoek gegaan naar 'harmonie', een 'consensus' en een 'constructieve samenwerking', terwijl het diepe onderliggende conflict tussen deze twee groepen wordt genegeerd en onderdrukt. De status quo van het beleid wordt op die manier mooi in stand gehouden. Ook fascinerend is dat op een of andere magische manier zo'n onderwerpen altijd eindigen in het creëren van twee kampen. In dit geval de 'goede weggebruikers' en de 'slechte weggebruikers'. Wie hoort er dan tot de 'good guys'? De fietsers en de voetgangers (en dus diegenen die in het stadscentrum wonen). De automobilisten (diegenen die dus buiten het stadscentrum wonen) behoren tot het kamp van de 'bad guys'. Hierbij wordt een stap overgeslagen. We gaan er van uit dat iedereen de keuze heeft tussen 'goed' en 'slecht'. Beter gezegd, we gaan ervan uit dat iedereen het zich financieel kan veroorloven om die keuze voor zichzelf te maken. En bovendien wordt de hete patat weeral doorgegeven, waardoor de verantwoordelijkheid opnieuw in het kamp van het individu wordt gelegd. Alweer de illusie van een individuele oplossing voor een structureel probleem.

Dan heb je nog de ongelijke verdeling. Zo'n voetgangerszone is best aangenaam, dat moet ik toegeven. Alleen heb je daarmee niet de vervuiling doen verdwijnen, maar gewoonweg verplaatst, of in het slechtste geval verstoep. Een beetje absurd om een stadscentrum als 'gezonde' en 'pollutie-vrije' zone te promoten als 100 meter verder auto's doodleuk blijven rondcirculeren. Opnieuw kan je de vraag stellen wie daar voordeel uit haalt en wie het zich kan veroorloven om te gaan wonen in zo'n gezonde omgeving.

DUURZAME MOBILITEIT

Een prachtig voorbeeld is mobiliteit in de stad. Transport draagt voor een groot deel bij aan de wereldwijde CO2 uitstoot. Het is een globaal probleem dat je kan terugbrengen tot op stedelijk niveau. Mobiliteit is gewoon echt een ambetante taaie brok waar beleidsmakers al jarenlang zitten op te kauwen. Eén ding is zeker, op vlak van mobiliteit vormen steden de sleutel tot de oplossing. Het is dus tijd voor een nieuw soort stad. Weg met Koning Auto, weg met de vervuilende en ongezonde omgeving, weg met het top-down beleid. De stad moet aantrekkelijk en betaalbaar zijn. Ze moet ademen, leven en bewegen. Maak kennis met de 'duurzame en slimme stad', een gezonde en leefbare omgeving, op maat gemaakt voor voetgangers en fietsers en met meer aandacht voor burgerparticipatie. Concreet betekent dat: lage emissiezones, toegang beperken tot moderne milieuvriendelijke - liefst elektrische - auto's, meer voetgangerszones, kilometerheffingen, noem maar op. Ook het openbaar vervoer moet

DUURZAAM VOOR WIE?

Het zijn allemaal maatregelen die mooi binnen ons economisch systeem passen, maar het systeem zelf wordt niet in vraag gesteld. Wie er de machtsposities bekleedt vandaag – en vooral, wie niet – wordt evenmin in vraag gesteld. Nu het klimaatdebat eindelijk op gang is gekomen zijn de groepen met de meeste politieke macht er als de kippen bij om hun waslijst aan oplossingen voor te leggen. Daarbij hoort nu ook de milieubeweging, die nog steeds grotendeels uit witte middenklassers bestaat. Er is een enorm groot deel van onze samenleving dat gewoonweg niet gehoord wordt. Eerst moeten we een paar cruciale vragen beantwoorden. Wie haalt vandaag voordeel uit deze “duurzame mobiliteit”? Wie wordt uitgesloten? Welke onderliggende structurele problemen hebben we nog niet aangekaart?

Automobilisten straffen kan je niet doen zonder tegelijk te investeren in alternatieven en ervoor te zorgen dat deze echt toegankelijker worden. Dat soort maatregelen zijn misschien wel effectief, maar duurzaam kan je ze niet noemen. Want

enkel diegenen die het zich kunnen veroorloven om over te schakelen naar een elektrische auto, om te verhuizen naar het gezonde stadscentrum, om een jaarabonnement op de trein te kopen, zullen hier voordeel uit halen. De rest valt uit de boot. Enkel als we de woorden ‘participatie’ en ‘duurzaamheid’ serieus beginnen nemen, kunnen we echt tot oplossingen komen waar iedereen mee aan boord is. En dat begint bij de machtsverschillen te erkennen, en het conflict tussen de dominante en de gedomineerde groep onder ogen te durven komen.

Moeten we daarom het kind met het badwater wegslijten? Ik geef toe dat mijn titel ietwat radicaal is uitgedraaid. Maar als dat ervoor gezorgd heeft dat je uit nieuwsgierigheid heel dit artikel hebt gelezen en ik je nu wat voer tot nadenken heb gegeven, ben ik best tevreden. Ik hoor trouwens ook meer en meer uit allerlei kanten de termen ‘sociale rechtvaardigheid’ en ‘klimaatbeleid’ in één zin. En daar gaat het nu net over. Het is één verhaal. Klimaatverandering is de uitdaging van de eeuw, maar het geeft ons tegelijk een gouden kans om onze maatschappij te hervormen naar één die sociaal rechtvaardig en echt duurzaam is.

Ps: voor verdere wetenschappelijke onderbouwing verwijs ik je graag door naar mijn cursus Urban Geography en naar een inspirerende schrijver genaamd Guy Baeten.

NATUURPUNT RICHT ZIJN PIJLEN OP DE JEUGD

door Jorn Van de Velde

Je hoorde misschien al iets over het project van Natuurpunt, waarbij ze zich meer op kinderen richten?! Als echte JNM'er gaan bij het horen van die korte omschrijving je haren misschien wel overeind staan. Maar wat is daar van aan? Hoe is dat project ontstaan? En wat zijn de plannen momenteel? Met de Raad van Bestuur (RvB) volgen we dit van nabij op, dus we hopen dat we al jullie vragen kunnen beantwoorden zodat iedereen weet wat er aan de hand is.

Iets wat eerst gekaderd moet worden, is onze samenwerking met Natuurpunt. Als JNM hebben wij een samenwerkingsovereenkomst getekend met Natuurpunt. Dat is logisch, want zij zijn de grootste natuurorganisatie in Vlaanderen en we werken al langer veelvuldig met hen samen. Om onze samenwerkingen zowel op lokaal als nationaal niveau in goede banen te leiden, wordt onze overeenkomst elk jaar besproken en indien nodig bijgesteld. De laatste grote bijsturing vond plaats toen de kiemwerkingen ingang vonden, waarbij er vooral met Natuurpunt samengewerkt wordt. Dat bijsturen doen Natuurpunt en JNM op het jaarlijks strategisch overleg waar wij met 3 of vier mensen (personeelsleden en RvB'ers) samenzitten met ongeveer evenveel mensen van Natuurpunt. We bekijken daar samen wat er in staat en of er iets veranderd moet worden, waarna de overeenkomst door iedereen ondertekend wordt. Als dus blijkt dat in het kader van dit project bijsturingen nodig zijn, zoals garanties van onze kant, zullen we dat daar ook bespreken en definitief vastleggen in de samenwerkingsovereenkomst.

WAT IS NATUURPUNT-JEUGD

Tijdens de Raad van Bestuur van november kwamen Joris Gansemans en Pieter Blondé van Natuurpunt nog eens langs om uit te leggen hoe het Natuurpunt-jeugdproject ontstaan is, waar het nu staat, wat het doel is, maar vooral om te antwoorden op de vragen die wij daarover hadden. Pieter is in het verleden al op RvB's geweest, maar het project is in het voorjaar van 2018 in een stroomversnelling gegaan, waardoor een update en opfrissing noodzakelijk waren.

Hier volgt een korte samenvatting, maar je kan het verslag van deze vergadering ook integraal terug vinden op de site onder www.jnm.be/verslagen.

Het project is eigenlijk ontstaan vanuit een tweeledig doel: Natuurpunt wil haar vrijwilligersbestand verjongen, én wil zorgen dat de kinderen van nu zich later op een of andere manier engageren voor natuur en milieu, of dat nu in Natuurpunt is of op een andere manier. Om dit te verwezenlijken, heeft Pieter bij de vrijwilligers van Natuurpunt een onderzoek gedaan met de vraag 'waar komt jouw engagement voor natuur vandaan?'

Hieruit bleek dat de meeste vrijwilligers als kind in aanraking gekomen zijn met natuur door samen met hun familie activiteiten te doen. Vooral door de natuur te beleven, niet per se door hard aan natuurstudie te doen.

Hieruit komen de ideeën voort waar rond het project werkt: gezinnen met kinderen door middel van verschillende stappen meer en meer in de natuur krijgen. Dat gaat van een heel eenvoudige natuurbeleving over stevige natuurervaring (zoals een bushcraftweekend) tot een uiteindelijke uitstroom naar een jeugdbeweging. Natuurpunt mikt hierbij specifiek op gezinnen met kinderen tot 12 jaar: daarna de aandacht vasthouden is veel moeilijker (je herinnert je zelf vast nog hoe je was als puber) en jeugdbewegingen zijn hier veel beter in.

E
T
C
E
T
E
R
A

DE ROL VAN JNM IN HET PROJECT

Als JNM kunnen wij in verschillende van die stappen een rol spelen. De logische stap is de laatste, waar wij als jeugdbeweging prominent aan bod kunnen komen. Hierbij is Natuurpunt echter eerlijk dat ze niet enkel naar JNM willen doorverwijzen. Hun doel is om kinderen van jongs af aan een band te laten hebben met natuur waardoor ze later sneller lid willen worden van Natuurpunt. Die band kunnen ze ook krijgen met hun ouders of in andere jeugdbewegingen dan JNM.

Wij zijn dus niet het enige mogelijke eindpunt van het stappenplan dat Natuurpunt opstelde, maar we zijn wel de enige jeugdbeweging die ook actief mee in het denkproces van Natuurpunt zit en die meedoet aan de eerdere stappen van het plan. Door daar een actieve rol in op te nemen, kunnen we zorgen dat ook wij aan bekendheid winnen. Deze actieve rol opnemen kan op verschillende manieren.

Zo wil Natuurpunt bijvoorbeeld opdrachten (genre ‘zoek een regenworm’, en andere laagdrempelige natuurbelevingsopdrachten) naar kinderen sturen en kan JNM wel vermeld worden als ideale plaats om deze opdrachten te volbrengen. Natuurpunt wil ook inzetten op meer nabije speelnatuur en kan op die manier zorgen voor meer mogelijkheden tot actievoeren, waar ook JNM’ers bij aansluiten. Natuurpunt wil ook grotere activiteiten organiseren en kinderen met gezinnen daarbij betrekken, gaande van een stevig uitgewerkte tocht tot een bushcraftweekend. Wat ze daarbij niet willen, is een kinderopvang worden waarbij kinderen een activiteit aangeboden krijgen en ouders aan de kant staan zonder iets te doen. Ze willen de ouders net mee in het (modder)bad trekken en zich ook vuil laten maken. Als JNM kunnen wij dus Natuurpuntafdelingen helpen om leuke activiteiten te bedenken en op poten te zetten, maar is het niet de bedoeling dat we de babysit spelen, want daar heeft JNM net zo weinig aan als Natuurpunt. Enkel op die manier blijven de kinderen geëngageerd én ontstaat er een wisselwerking: kinderen ontdekken JNM via Natuurpunt en hun ouders ontdekken Natuurpunt via JNM. Daarnaast wil Natuurpunt ook graag meer promo

maken voor onze zomerkampen, maar helaas is ons aanbod op dit moment al overbevraagd. Hier kunnen we dus niet zo hard op inzetten, al blijven we uiteraard ons best doen. Hierbij beseften we als Raad van Bestuur wel dat we moeten zorgen dat de kinderen niet bij Natuurpunt blijven steken. We moeten niet tevreden zijn met het idee ‘dat doorstroom wel zal gebeuren’. Als we willen dat er piepers doorstromen, moeten we hier gericht op inzetten, en zorgen dat dit lokaal vlot verloopt. Anders gezegd: de band tussen de Natuurpuntafdeling(en) en de JNM-afdeling moet goed zitten.

HOE NU VERDER?

Als JNM zijn we van plan om dit goed verder te blijven opvolgen en er over te blijven communiceren. Zoals gezegd kan je het verslag van de Raad van Bestuur waar dit uitvoerig besproken is op de site terugvinden, maar dat is natuurlijk niet alles.

Binnenkort houden we normaal gezien (aangezien Natuurpunt eerst intern wat plooiën glad moet strijken) het strategisch overleg van dit jaar, waar de vragen die we momenteel hebben, gesteld zullen worden en verdere afspraken gemaakt zullen worden. Als het nodig blijkt, zal dit ook in de samenwerkingsovereenkomst gezet worden, zodat we een goed kader hebben, voor ons en voor Natuupunt.

We hopen dat het hiermee voor iedereen duidelijk is. Wil je reageren of heb je vragen of onzekerheden, dan kan je ons mailen op mo_lijst@jnm.be

KIEMWERKINGEN

Kiemwerkingen? Voor iedereen die het in Keulen hoort donderen, is hier een beetje uitleg. Op plaatsen waar geen JNM-afdeling is, zoals in Keulen, maar wel de vraag komt vanuit +26-jarigen die dit mee willen trekken, zoals in Diest het geval was, kijkt de AOP of we er geen kiemwerkingen willen oprichten.

Dit zijn JNM-afdelingen als alle andere, met één groot verschil: er zitten +26-jarigen in het bestuur. Vandaar dat we er een andere term op kleven: we volgen deze afdelingen nog ietsje harder op, zodat ze langzaam maar zeker tot een autonome afdeling (= met enkel -26-jarigen) kunnen uitgroeien. De +26-jarigen die dit mee ondersteunen zijn vaak Natuurpunter. Daarom heeft dit in onze samenwerkingsovereenkomst met Natuurpunt speciale aandacht gekregen.

OPEN JNM: VAN DROOM NAAR REALITEIT

In onze missie staat dat we open zijn voor iedereen. Toch merken we dat in de realiteit sommige groepen van kinderen en jongeren moeilijker de weg vinden naar onze beestige jeugdbeweging. Daarom zijn er in het verleden verschillende projecten opgestart om te werken aan diversiteit in JNM. We nemen de lessen uit deze projecten mee en gaan er mee aan de slag. Hieronder ontdek je onze plannen. En ons enthousiasme!

De samenleving is voortdurend in verandering. Een kenmerk van onze huidige samenleving is dat deze zeer verscheiden is. Er is een grote groep van kinderen en jongeren die een migratieachtergrond hebben, we worden geconfronteerd met groeiende kinderarmoede, er zijn kinderen en jongeren met een mentale of fysieke beperking, of met een andere seksuele geaardheid, de ene houdt van chocolade, anderen dan weer niet (moeilijk te verstaan, maar deze groep bestaat wel degelijk). Iedereen is anders. Dat is net zo verrijkend en interessant! Maar het brengt ook zekere vragen met zich mee. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we laagdrempeliger worden zonder onze eigenheid te verliezen? Hoe kunnen we afdelingen, vrijwilligers, het personeel van JNM ondersteuning bieden rond dit thema?

HET WAAROM

Met JNM willen we deze uitdagingen aangaan. We hebben hiervoor verschillende redenen. In onze missie staat letterlijk dat we open zijn voor iedereen. We zijn terecht trots op onze organisatie en willen dat elk kind of jongere met interesse voor natuur en milieu (en goesting om bij JNM te komen) de kans moet krijgen om bij ons aan te sluiten. Ongeacht de achtergrond van dit kind of deze jongere. Daarnaast leven we met JNM niet in een cocon, we maken deel uit van

de samenleving (en willen die ook soms actief veranderen). Het is belangrijk om mee te zijn met wat er beweegt in de samenleving om zo ook relevant te blijven. Clara, vrijwilliger bij de diversiteitsploeg, vertelt wat haar drijfveer is om te werken rond diversiteit:

Door ervaring in Tumult, binnen mijn vriendenkring, Humain vzw en armoede-verenigingen merk ik dat mensen met een maatschappelijk kwetsbare achtergrond heel weinig betrokken zijn in de klimaat-beweging. Alsof ze daar geen mening over hebben, terwijl het ook hun wereldbol is. Dekoloniseren van de klimaatbeweging betekent: mensen met maatschappelijk kwetsbare achtergrond toegang geven tot die kennis. Het is ook een verrijking voor ons, ze tonen ons een ander perspectief.

AAN DE SLAG!

Hoe komt het dan dat - ondanks deze goede intenties - we een duidelijke ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen zien? In de praktijk zijn er drempels in onze organisatie die het voor sommige kinderen en jongeren moeilijk maakt om deel te nemen. Er zijn duide-

lijke en zichtbare drempels (denk maar aan dat het voor iemand in een rolstoel moeilijk is om mee te gaan op trektocht), maar er zijn natuurlijk ook veel onzichtbare drempels waar we niet altijd bij stilstaan. De Raad van Bestuur wil binnen het nieuwe project deze drempels aanpakken. Zo denken we onder andere na over onze lidgelden en over een ontleensysteem voor kampmateriaal. Binnenkort kom je er zeker nog meer over te weten!

Daarnaast werken de inhoudelijke ploegen samen met andere organisaties. Zo gaan JNM Gent en de Beheerwerkgroep (BWG) van JNM een samenwerking aan met Werkgroep Vluchtelingen Gent. Samen organiseren ze eind april een beheeractiviteit, waarbij JNM'ers en jongeren zonder papieren elkaar ontmoeten en samen de handen uit de mouwen steken. Dries, de voorzitter van de BWG heeft er alvast veel zin in.

Natuurbeheer voor meer diversiteit! Met de "di" van "duo", omwille van de tweezijdige betekenis: 1) we beheren de natuur om een hogere biodiversiteit na te streven en 2) de fysieke activiteit buiten is ook een ideale gelegenheid om diverse groepen samen te brengen. Om samen te werken (en lekker

te eten) hoeft je heus niet elkaars taal te spreken. Afkomst, sociale status, seksuele geaardheid... Allemaal irrelevant, zoals het zou moeten! Allemaal een zaag, zeis of spade in uw hand en losgeheeee!
- Dries, voorzitter van de beheerwerkgroep

De laatste jaren waren er al inspanningen om te werken aan diversiteit in JNM, denk bijvoorbeeld aan 'Bruggenbouwers' waarbij we natuurateliers organiseerden samen met de Vereniging voor Marokkaanse Jongeren. Of kampen in samenwerking met organisaties voor maatschappelijke kwetsbare jongeren. We nemen de lessen die we geleerd hebben mee en we stellen de komende maanden een visie op rond diversiteit. Hoe willen we de komende jaren onze werking toegankelijker maken? Wie is daar allemaal bij betrokken? Hoe ondersteunen we afdelingen die interesse hebben om te werken rond diversiteit? Wat betekent diversiteit voor JNM? Vragen waarop we een antwoord zoeken. De werkgroep diversiteit, bestaande uit vrijwilligers uit het hoofdbestuur en afdelingen en de diversiteitsmedewerker van JNM, zijn verantwoordelijk voor deze zoektocht. Ze plannen ook nog andere acties, zoals bijvoorbeeld vormingen. Daarover later meer!

Tenslotte heeft de Milieuwerkgroep ook een traject met Labo vzw. Labo vzw is een vormingsinstelling en een beweging voor kritisch burgerschap. Samen bekijken we hoe we JNM en de klimaatbeweging kunnen verbreden. Een interessant weekend en activiteit stonden alvast op het programma in februari.

Door Elise De Meulenaere, diversiteitsmedewerker en beleidsondersteunend medewerker (BOM)

DIVERS NATIONAAL OF DIVERSE AFDELINGEN?

Het project concentreert zich op het nationale niveau, maar dat wil niet zeggen dat we de afdelingen uit het oog verliezen. Afdelingen die nu al willen werken rond diversiteit, kunnen aankloppen bij de werkgroep diversiteit. Dat kan gaan over drempels aanpakken, tot samenwerken met een andere organisatie (zie hierboven de activiteit van JNM Gent). Binnen onze visie zullen afdelingen ook aan bod komen.

Als we kijken naar onze huidige werking is het duidelijk dat er nog veel werk op de plank ligt, maar we geloven dat we met dit project weer een stapje dichterbij een open en toegankelijk JNM komen.

CONGRES-HOROSCOOP

Hoe zal jouw volgend congres verlopen? Of je nu een ervaren congresrot bent, of nog nooit naar een congres bent geweest, dat maakt niet uit. Dit is jouw kans om jezelf en je innerlijke congresbeest beter te leren kennen!

Wanneer je naar het congres vertrekt, heb je dan al beslist wat je volgend jaar gaat doen in het HB?

- A** Uiteraard. Ik heb een 5-jarig stappenplan waar ik mij strikt aan houd. Durf mij niet in de war te brengen of mijn hoofd ontploft.
- B** Pff, ik zie wel. Just go with the flow!
- C** HB, c'est quoi ?

Het is zondagochtend, de laatste ochtend van het congres. Hoe sta jij op?

- A** Fris en fruitig, ik neem een micro vast en begin alvast te zingen. Hoezo het feestje is al gedaan?
- B** Er is maar één ding dat mij kan motiveren om op te staan en dat is ONTBIJT.
- C** Niet. Was ik gaan slapen dan?

Tijd voor de motie-AV ! Doe je mee?

- A** DUUUH. Vooraan op de eerste rij, dicht bij de micro! Ik kraak mijn knokkels, mijn stembanden zijn opgewarmd. Laat maar komen die discussies!
- B** Hehe, 't zal wel zijn. Mijn motie ligt alvast klaar. Ik zal met vuur en passie pleiten voor een JNM-logo in regenboogkleuren!
- C** Moties, c'est quoi ?

Een week voor het congres begint kom je te weten dat je mama een familiefeest geeft voor de verjaardag van je oma. En dat valt toevallig net tijdens het congres. Wat doe je?

- A** Woeps, sorry oma, ik zal een kaartje sturen vanuit de broes.
- B** Ik zal mijn kop eens even laten zien op dat feest. Maar pas op, ik stink.
- C** Ik word gedwongen door mijn mama om naar het feest te gaan en nog eens te helpen met de voorbereidingen ook. Ik huil zachtjes aan het hoekje van de tafel omdat ik mijn vrienden mis.

Het is zaterdagavond. Het grootste JNM-feestje barst los. Waar sta jij?

- A** Ik hang aan de bar, ik ben niet zo'n danser. Een tapuitje alsjeblieft!
- C** Midden op de dansvloer mijn benen aan het losgooien. Liefst van al halfnaakt op een tafel!
- D** Ik ben nog aan het bekomen van het feestje van vrijdagavond.

Je komt toe op het congres en beseft dat je jouw gamel vergeten bent. Wat doe je?

- A** Geen probleem, ik heb een reserve bij! Ik ben op alles voorbereid.
- B** Tja, dat wordt 4 dagen eten uit een kookpotdeksel hé.
- C** Ik deel een gamel met die ene JNM'er die ik stiekem zo leuk vind, lekker romantisch.

Het is jouw beurt om corvee te doen, maar je hebt echt totaaaaal geen zin. Welk excuus verzin je?

- A** Excuses? Ik hou van corvee! Dat geeft mij zo'n voldaan gevoel.
- B** Ik ben allergisch aan zeepsop, en zeker aan die van Ecover.
- C** Ik heb echt net de coolste grasspriet ooit ontdekt, ik kom direct terug!

Stel, je mag slechts 3 dingen meenemen naar het congres. Wat doe je mee?

- A** 3 zakken waar nog meer dingen in zitten. Mij ga je niet liggen hebben hoor.
- B** Mijn verrekijker, mijn favoriete vogelgids en..... euh.... mijn tandenborstel?
- C** 3 marcellekes.

Je mag één uur de congresradio overnemen en die volledig naar eigen zin invullen. Wat doe je ermee?

- A** Ik hou een uur lang een tirade over het feit dat het wel degelijk 'bondssec' is met twee s'en.
- B** Ik hou een uur lang een tirade over het inconsistent gebruik tussen gewone leden en grote leden.
- C** Walvisgeluiden.

Wat zit er standaard in jouw excursietas?

- A** Een ukulele
- B** Zeester met koffie en een mandarijn
- C** Een dafalgan tegen krijsende piepers

RESULTAAT

Meestal a: De Verantwoordelijke JNM'er

Het congres is voor jou het hoogtepunt van het jaar. Jij amuseert je rot op het congres maar ook niet te rot. Gelukkig zijn er mensen zoals jij. Je zorgt er mee voor dat alles in vlotte banen loopt, ook al is dat niet echt jouw taak, maar dat is gewoon hoe je bent. Ook dit jaar staan de sterren gunstig voor jou. Er wacht jou dus weer een knaller editie van een congres! Opgelet, ze gaan je opnieuw proberen overhalen om die ene functie in het HB op te nemen. Luister naar je verstand, niet naar je schuldgevoel, jij neemt al genoeg engagement op in het bestuur.

Meestal b: De Hipster JNM'er

Jouw congres zit elke keer vol met verrassingen en onverwachte wendingen, net zoals jijzelf. Het congres is voor jou één groot avontuur en je haalt er dan ook alles uit. Iedereen is dol op jouw moves op de dansvloer en jouw creatieve input tijdens sessies. Begin maar al af te tellen want het

Wil je weten of de voorspellingen kloppen? Kom dan naar Iene Miene Mijn, het zomercongres van 2019 dat doorgaat van 31 juli tot 4 augustus in Limburg! We graven onszelf kopje onder in de mijnbouw-wereld. Wat is de impact van mijnbouw op een natuurgebied en hoe herstelt de natuur zichzelf achteraf? Wat voor natuur kan je allemaal vinden op een mijnterril? Zijn alle vormen van mijnbouw sowieso slecht of bestaat er zoiets als verantwoorde mijnbouw? Heeft mijnbouw een toekomst in Europa? Wil je een antwoord op al deze vragen, en wil je je daarnaast nog eens dik amuseren en feestjes bouwen, dan verwacht ik jou deze zomer op Iene Miene Mijn! Schrijf je in via www.jnm.be/congres! Het belooft een puttig graafcongres te worden!

volgende congres wordt minstens even spectaculair voor jou! Maar pas op, jouw onvoorspelbaarheid kan wel eens tot misverstanden leiden... Durf wat meer sprongen te maken in het ondiepe, je hebt meer in je mars dan je denkt. Misschien toch eens beginnen nadenken over eventuele bondstop-ambities?

Meestal c: De Puberende JNM'er

Het congres is voor jou één grote speeltuin. Jij komt vooral om je te amuseren met je vrienden, te feesten en te luiëren in de hangmatten. Je staat bekend als grote sfeerbeheerder en dat weet je zelf ook. De stand van de kosmos zou er bovendien wel eens voor kunnen zorgen dat je stapelverliefd wordt op het volgende congres... Tip: kijk eens wat er allemaal op het programma staat tijdens het congres, er valt nog meer te beleven dan je denkt!

70 vrijwilligers, 9 ploegen. Maar wat steken die zoal uit daar in het verre Gent? Omdat we lange beschrijvingen maar saai vinden, goten we de voor- naamste bezigheden van elke ploeg in een beknopt (doch cryptisch) lijstje:

De WinkelPloeg (WiP) weet nu alles van standjes en trapte het jaar goed in gang

De VormingsPloeg (VP) duikt nog wat verder de kelder in en haalt wat oude sokken uit het stof

De Praktische Ploeg (PP) moest vaak kloppen want de klink deed het niet, en zat af en toe in de rodeo

De NatuurstudieWerkGroep (NWG) gaat leren tellen (van bunkers tot forten)

De MilieuWerkGroep (MWG) voert heuse labo-experimenten uit en trom- melt de pannen van het dak

De CommunicatiePloeg (CP) ging op zoek naar inhoud, en hey, they got everything covered

De BeheerWerkGroep (BWG) veroor- zaakte een bankencrash en zocht naar meisjes

De JeugdPloeg (JP) castte veel pod en katernde zonder te kateren

De mentale gezondheid van de **Afde- lingsOnderSteuningsPloeg (AOP)** krijgt vorm

.....

Say whuuuuut?!

onze sambaband, de van heinde en verre bekende Rhythms of Resistance, weer helemaal ten strijde om de moedige protestanten een hart onder de riem te steken. Wil je ze ook een keertje aan het werk horen? Ga dan mee de straten op en dans mee op hun herkenbare deun- tjes.

Ook de JP heeft een aantal vruchtbare maanden achter de rug. Om begeleiders aan te moedigen om nationale kampen te organiseren, werd er een podcast ge- lanceerd voor blokkende studenten (en andere jeugdige luisteraars). Van mopjes tot sprekende woordenboeken tot nos- talgische kamphitjes tot interviews met de meest uiteenlopende mensen... De 10 afleveringen van telkens 15 minuten ver- velen voor geen seconde. Herbeluisteren kan (en wordt ten zeerste aangeraden!) op www.jnm.be/kampvas.

Verder toonde de JP ook zijn romanti- sche kantje met een speeddate voor alle gewone leden op 15 februari. Ook dat ging er heet aan toe! En maar goed ook, want we kennen allemaal het aloude gezegde "leden maken leden". Sinds dit jaar vinden jullie in het midden van de Euglena ook een "JP-katern", vol handige tips&tricks bestemd voor ervaren en minder ervaren afdelingsleiding. Hoezee JP!

Na de oprichting van de JP dit zomer- congres was het voor de AOP allemaal een beetje zoeken om terug vollenbak te kunnen knallen in een volledig

omgegooid structuur. Maar knallen, dat deden ze zeker! De RaCcers hebben hun eerste regionale of pluriregionale activiteiten achter de rug en proberen zo het werk voor begeleiders in afdelingen enigszins te verlichten. En omdat deze vrijwilligers vaak in contact komen met problemen die zelfs hun kundige petje te boven gaat, werden er dit jaar een aantal vormingen voor hen ingericht. De bedoeling is dat deze kennis wordt toegepast waar nodig en in de praktijk wordt doorgegeven aan anderen die hiervan gebruik zouden kunnen maken. Er was een vorming over vergadertech- nieken (een handige kunst voor menig afdelingsbestuurslid!) maar ook één over mentale gezondheid, gefaciliteerd door het Centrum Geestelijke Gezondheids- zorg. Zit je met vragen over één van deze thema's (of over iets totaal anders)? Neem dan zeker contact op met jouw RaCcer, of stuur een mailtje naar nac@jnm.be.

Wil je meer weten of heb je graag een uitgebreidere beschrijving voor één van de niet behandelde ploegen? Surf dan als de bliksem naar www.jnm.be/verslagen waar je alles wat de voorbije maanden beslist werd gewoon kan nalezen, of woon gewoon eens een vergadering bij! Zijn er nog steeds onduidelijkheden? Een mailtje naar de ploegvoorzitter klaart dan zeker alles uit. En ik kan jullie zeg- gen: ze bijten meestal niet*!

*Er wordt wel regelmatig geklaagd over ongewenste lekjes en/of ongewenst betreden van de "personal space".

Cryptische lijstjes mogen dan wel leuk zijn, maar veelzeggend zijn ze natuurlijk niet. Daarom besloten we om wat dieper in te zoomen op de 3 ploegen die de voor- bije maanden de meest indrukwekkende of absurde dingen beleefden. In de kijker in deze editie: de MWG, de JP en de AOP.

De MWG is op volle snelheid op de di- versiteitstrein gesprongen. In samenwer- king met LABO vzw, een "laboratorium voor sociale verandering" gebaseerd in Gent, organiseert de ploeg van 16 tot 17 februari een diversiteitsweekend. Hier zullen de ploegleden een spoedcursus ontvangen over hoe ze best omgaan met diversiteit en hoe de MWG daar als ploeg serieuze stappen in kan onderne- men. Het traject wordt afgerond met een opvolgavond die tevens door LABO gefaciliteerd zal worden.

Maar ook op "traditionelere" gronden zit de MWG niet stil. Er wordt namelijk volop promo gevoerd en gesensibiliseerd over alles wat met de recente scholieren-, studenten-, en andere klimaatmobili- saties te maken heeft. Bovendien trekt

RvB KORT

door Jorn Van de Velde

GEZINSWERKING NATUURPUNT

Omdat we wilden horen hoe het staat met het project 'Gezinswerking' van Natuurpunt, nodigden we twee Natuurpunters uit op onze RvB-vergadering in november. Dat leverde boeiende gespreksstof op. Daarom dat we er niet één alinea, maar zelfs een heel artikel in deze Euglena aan gewijd hebben!

INKOMSTENVISIE

We zijn fan van centjes, dat geven we graag toe. Maar hoe een grote fan van centjes zijn we? Dat was een discussie die we even op punt moesten krijgen. Oliver heeft zich hier aan gezet en vooral nagedacht over wat we doen met onze vergaderzalen. We besloten dat we deze tot vinden, maar dat het veel te veel

moeite kost om ze heel proper te houden (wat sommige mensen wel verwachten). Dat betekent dat we ze wel nog zullen verhuren, maar goedkoper, en dat we geen speciale promo meer maken, zodat we geen verwachtingen scheppen. Als je zelf ook eens in het bondssecretariaat wilt vergaderen, kan dat zeker! Op www.jnm.be/reserveren vind je meer info.

TENTEN

Onze tentencollectie is helaas niet altijd in even goede staat. Daar willen we iets aan doen, want iedereen wil zonder zorgen op kamp kunnen blijven gaan. Dus gebruiken we het geld dat we kregen van Paul Simon om onze tentencollectie te beginnen vernieuwen. Dit is niet iets dat dit jaar rond zal zijn, maar de ergste gevallen zullen op die manier eindelijk al vervangen kunnen worden.

Elke maand komt de Raad van Bestuur (RvB) van JNM samen. Deze omvat de ploegvoorzitters van het hoofdbestuur, de bondsvoorzitters, de Beleidsondersteunde medewerker (BOM, Elise) en de coördinator (Gwen). Op deze RvB's bespreken we allerlei ploegoverschrijdende, praktische en beleidsmatige onderwerpen en durven we al eens goed te lachen. Wat hebben we de afgelopen maanden besproken?

JNM-SERVER

Alle HB'ers kunnen gebruik maken van een server die in het bondssecretariaat staat om ploegdocumenten op te zetten. Alle HB'ers maken ook graag gebruik van Google Drive om dat te doen. Veel HB'ers hebben ook hier en daar documenten rondslingeren, of droppen die gewoon op de vrijwilligerslaptops die we in het bondssec gebruiken. Ja, JNM'ers zitten niet enkel in de natuur graag overal ;) Onze server heeft ook zijn beste tijd gehad en zit niet altijd even gestructureerd in elkaar, dus besloot de Raad van Bestuur om over te stappen op een nieuw systeem. Als alles goed gaat, zal het hoofdbestuur tegen het eind van dit jaar hopelijk niet zot, maar op OneDrive draaien.

NOG MEER?

Voor de grootste fans is er ook altijd de JNM-site, waarop je alle RvB-verslagen kan raadplegen. Lees erop los!

VORMING OP MAAT, VOOR IEDEREEN

De VormingsPloeg, de 'VP', biedt al jaar en dag, naast de vaste cursussen, ook vormingen op maat aan, de 'VOM'. Tussen deze massa aan kennis zitten zowel bekende kloefers zoals stagebegeleiding en EHBO, als minder bekende pareltjes zoals improkoken of biologische landbouw. Traditiegetrouw worden deze sessies vooral door afdelingen aangevraagd. En hoewel afdelingen ook ons grootste doelpubliek zijn, willen we met deze rubriek tonen dat je ook buiten afdelingen een sessie kan aanvragen.

Voor een uitgebreide lijst met vom's kan je terecht op jnm.be/vom. Als je hier nog niet helemaal vindt wat je zoekt of je wenst een aangepaste VOM, dan kan je altijd mailen naar vom@jnm.be. Houd er wel rekening mee dat vom's bedoeld zijn voor groepen. Zoek dus zeker een aantal mensen bijeen als je een interessante vom gevonden hebt.

PROMO

Hoe maak je het best promo en hoe bouw je een goeie promocampagne uit? Wil je mensen binnen of buiten de JNM warm maken voor jouw activiteit of project? Deze vorming op maat kan jouw promoties voor een evenement of project een duwtje in de rug geven. Je leert er:

- hoe je een huidig promotiebeleid, bijvoorbeeld voor je evenement, kritisch kan evalueren verschillende methoden van promo voeren kennen en gebruiken
- het verschil tussen interne en externe promo een aangepaste promo-activiteit bedenken, die inspeelt op jullie noden

De vom duurt 1u30.

DUURZAME LANDBOUW

Organiseer je een kamp op een boerderij en wil je met volle overtuiging en overgave kunnen vertellen over koetjes en kalfjes of bloemetjes en bijtjes? Willen jullie meer weten over wat duurzame landbouw is en hoe je er als individu zelf mee aan de slag kan, dan is deze VOM zeker iets voor jullie! Er zijn verschillende onderwerpen waarover je kan bijleren zoals biologische landbouw, industriële landbouw, wat je zelf kunt doen, enzoverder. De vom kan variëren in duur naargelang de onderwerpen.

Reken minstens 1u30.

MOEILIJK GEDRAG BIJ PIEPERS

Soms weet je niet goed hoe daar mee om te gaan. Wat kun je zeggen en doen? Deze sessie kan enorm interessant zijn als je bijvoorbeeld met een onervaren team een piepkamp organiseert. Je leert er:

- Tips en tricks uit zowel onze als jullie eigen ervaringen
- Hoe verschillende reactiestijlen in verschillende situaties van toepassing zijn

De vom duurt ongeveer 2 uur.

DRINKEN WE NOG BLONDE TAPUIT IN 2027?

#PROTECTWATER

#PROTECTBEER

#ProtectWater is een campagne van onder andere het WWF. Zij lanceerden deze campagne omdat de Europese waterwet onder druk staat en ze zoveel mogelijk handtekeningen willen verzamelen om die waterwet te beschermen. Dat is nodig om rivieren, meren, en alle leven dat van dat water afhankelijk is, te beschermen en te zorgen voor het behoud ervan.

Ook JNM steunt deze campagne: www.jnm.be/protectwater

Dee n'est pas een klimaatbeleid.